

HELSINGIN KAUPUNKI
Tarkastusvirasto

ARVIOINTIMUISTIO

Merellinen Helsinki

2020

arviointipäällikkö Minna Tiili ja kaupunkitarkastaja Hanna Kurki

Sisällys

1	Arvioinnin taustatiedot.....	4
1.1	Arvioinnin tavoite ja laajuus.....	4
1.2	Arvioinnin kohde ja taustatiedot	4
1.3	Arviointikysymykset ja -kriteerit	7
1.4	Arvioinnin aineistot ja menetelmät.....	8
2	Havainnot.....	9
2.1	Onko lähisaariston avaamista yleiseen käyttöön jatkettu?	9
2.1.1	Vasikkasaari avattiin virkistyskäyttöön 2019.....	10
2.1.2	Itäisen saariston hoito- ja kehittämissuunnitelma on viimeistelyvaiheessa	10
2.1.3	Saarikorttien kehittämissuunnitelmia toteutetaan vaiheittain	11
2.2	Onko merellisten kohteiden saavutettavuutta parannettu?.....	12
2.2.1	Vesiliikennelaitureita valmistui kolme vuonna 2020	13
2.2.2	Vallisaaren yhdyskuntatekniikka on valmis, Vasikkasaaren toteutus siirtyy...	14
2.2.3	Merelliselle huoltotukikohdalle etsitään paikkaa	14
2.2.4	Vesiliikenteen kilpailuttaminen toteutuu 2021	15
2.2.5	Vesiliikenneyrittäjien kotisatama ja palvelut eivät ole vielä edenneet	17
2.3	Onko ranta-alueiden käyttöä edistetty?	17
2.3.1	Ranta-alueiden käyttöä kehitetään	18
2.3.2	Veneiden talvisäilytykseen on haettu ratkaisuja	21
2.3.3	Ranta-alueiden paikkoja yritystoimintaan on kartoitettu	22
2.3.4	Venepaikkoihin liittyviä palveluja on digitalisoitu	24
2.3.5	Ranta-alueille on avautunut uusia palveluita	25
2.4	Onko kaupungin sisäistä yhteistyötä tiivistetty?	25
2.4.1	Projektiryhmä on vahvistanut palveluiden välistä yhteistyötä	26
2.4.2	Merellisen Helsingin viestintäyhteistyö on luotu.....	28
2.4.3	Projektiryhmän jäsenet tunnistivat monia onnistumisia.....	29
2.4.4	Hajanaiset vastuut tunnistettiin merkittävimmäksi ongelmaksi	30
2.5	Onko ulkoista yhteistyötä tiivistetty?.....	32
2.5.1	Kumppaniyhteistyöryhmän toiminta on vakiinnutettu	32
2.5.2	Merellinen yritys yhteistyö on vahvistunut.....	36
2.6	Virkistyskäytön ja luontoarvojen yhteensovittamista on pyritty tekemään	39

2.7	Merellistä kehittämistä on tehty ilman erillistä budjettia	42
2.8	Johtaminen ja eräät vastuut odottavat ratkaisua	43
2.9	Koronapandemia on lisännyt merellisten palveluiden kysyntää	45
2.10	Yhteenveto toimenpiteiden toteutumisesta	45
3	Johtopäätökset.....	49
	Lähteet	51
	Liitteet.....	53

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

1 ARVIOINNIN TAUSTATIEDOT

1.1 Arvioinnin tavoite ja laajuus

Tavoitteena oli arvioida, onko kaupunkistrategian tavoitteita merellisestä Helsingistä ja Helsingin merellisen strategian 2030 toimenpiteitä edistetty. Merellisessä strategiassa oli asetettu kuusi tavoitetta, joista arvioinnin kohteeksi otettiin kolme. Arvioitavien tavoitteiden sisältö avataan seuraavassa alaluvussa.

1.2 Arvioinnin kohde ja taustatiedot

Helsingin kaupunkistrategiassa 2017–2021 todetaan, että Helsingin merellinen sijainti on osa kaupungin perusluonnetta ja -olemusta. Strategian mukaan merellisyyttä ei ole hyödynnetty riittävästi kaupungin vetovoimatekijänä. Merelliseen Helsinkiin liittyviä tavoitteita kaupunkistrategiassa ovat seuraavat:

- Lähisaariston avaamista edelleen yleiseen käyttöön jatketaan.
- Helsinkiläisten virkistysmahdollisuuksien edistämiseksi, matkailupalvelujen kehittämiseksi ja kaupungin yleisen vetovoiman vahvistamiseksi laaditaan merellinen strategia, jossa haetaan keinoja muun muassa merellisten kohteiden saavutettavuuden parantamiseen, saariston palvelujen kehittämiseen ja merellisten tapahtumien edistämiseen.
- Helsingin saaristosta tehdään entistäkin houkuttelevampi matkailu- ja virkistyskohde.
- Helsinkiin luodaan saaristoa hyödyntävä, kansainvälinen julkisen taiteen biennale.

Merellinen Helsinki on yksi kaupunkistrategian kärkihankkeista. Projektia johtaa kaupunginkanslian elinkeino-osastolle sijoitettu projektipäällikkö. Kaupungin johtoryhmässä kärkihankkeesta vastaa elinkeinojohtaja.¹

Kaupunkistrategian mukaisesti laadittiin merellinen strategia. Kaupunginhallitus hyväksyi 11.3.2019 Helsingin merellisen strategian 2030. Strategiassa on kolme teemaa: 1) Helsinki on vetovoimainen ja toimiva merikaupunki, 2) Merelliset palvelut ja virkistymismahdollisuudet ovat kaikkien ulottuvilla ja 3) Helsinki vaalii meriluontoaan.

Arviointiajankohtana merellisen strategian 2030 toteuttaminen oli siis vasta alkuvaiheessa. Merellisessä strategiassa on kuitenkin nimetty toimenpiteitä vuosille 2019–2022. Lisäksi yllä mainitut kaupunkistrategian tavoitteet koskevat valtuustokautta eli

¹ <https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/strategia-ja-talous/kaupunkistrategia/merellinen-strategia/>.
Luettu 10.12.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

vuosia 2017–2021, joten arvioinnin kohteena oli kaupunkistrategian toteuttaminen ja se, miten merellisen strategian toimenpiteet vuosille 2019–2022 ovat edenneet.

Merellisen strategian 2030 kuudesta tavoitteesta arviointi käsittelee seuraavia kolmea:

Tavoite 1: Helsinki on vetovoimainen ja toimiva merikaupunki. Pääsy rannoille ja saariin on helppoa julkista liikennettä tai omaa venettä käyttäen. Saaristossa on toimivat huoltopalvelut sekä muut yritystoimintaa tukevat puitteet. Merelliset palvelut ja virkistysmahdollisuudet ovat kaikkien ulottuvilla. Kaupunki tiivistää yhteistyötä saariston muiden toimijoiden kanssa.

Tavoite 2: Lähisaariston avaamista yleiseen käyttöön jatketaan. Kestävyys ja pitkän tähtäimen suunnittelu toteutuvat merellisissä toiminnoissa. Saaristo, rannikko ja meri ovat alusta kokeiluille ja uutta luovalle elinkeinotoiminnalle: Helsinki vahvistaa edellytyksiä uusien merellisten palveluiden synnylle. Merellisiä virkistyskohteita suunnitellaan siten, että jokainen helsinkiläinen pääsee nauttimaan niistä. Suunnittelussa otetaan huomioon terveyden ja hyvinvoinnin sekä helsinkiläisten liikkumisen lisäämisen strategiset tavoitteet. Matkailussa panostetaan kestäväyyteen, monipuolisuuteen ja saariston tarjoamiin laadukkaisiin paikalliselämyksiin. Kaupunki luo kumppanuuksia merellisiä palveluita tuottavien yritysten kanssa.

Tavoite 3 (strategiassa 6. tavoite): Helsingin merellisyyden vahvistaminen on kaikkien etu ja yhteinen tehtävä. Yhteistyötä saariston muiden julkisten maanomistajien välillä vahvistetaan. Kaupungin sisäistä yhteistyötä merellisissä asioissa tiivistetään.

Arvioinnin ulkopuolelle rajatut kolme muuta tavoitetta on esitetty liitteenä 1 olevassa arvioinnin toteuttamissuunnitelmassa. Vuosille 2019–2022 on merellisessä strategiassa 2030 määritelty kaikkiaan 18 toimenpidettä. Kolme arvioinnin kohteeksi valittua tavoitetta kattavat yhteensä 14 toimenpidettä. Toimenpiteistä kuusi liittyy tavoitteeseen 1, viisi tavoitteeseen 2 ja kolme tavoitteeseen 3. Toimenpiteiden toteutumista käsitellään luvuissa 2.1–2.5.

Merellisen strategian osiossa ”toimenpiteet” kaupunkiorganisaation vastuutahoja toimenpiteiden toteuttamisessa ovat kaupunginkanslian elinkeino-osasto, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala ja kaupunkiympäristön toimiala. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla vastuu on käytännössä liikuntapalvelukokonaisuuteen kuuluvissa ulkoilupalveluissa ja erityisesti sen merelliset palvelut -yksikössä. Kaupunkiympäristön toimialalla merellisessä strategiassa on mainittu vastuutahoina eri toimenpiteissä joko yleisesti toimiala tai sen tietyt palvelukokonaisuudet tai palvelut. Käytännössä merellisen strategian toteuttaminen on kaupunkiympäristön toimialalla organisoitu työryhmiin (Liite 2).

Kaupungin työntekijöistä on muodostettu 20 hengen projektiryhmä toteuttamaan merellistä strategiaa (tarkemmin luvussa 2.4.1). Elinkeinojohtajan johdolla on kokoontu-

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

nut kumppaniyhteistyöryhmä, jossa on edustettuna kahdeksan kumppanitahoa. Lisäksi strategiakaudella muodostettiin noin 200 yrityksen yritysyritysverkosto.² Kaupungin ulkoisesta yhteistyöstä kerrotaan tarkemmin luvussa 2.5.

Jo edellisellä valtuustokaudella 2013–2016 oli tavoitteena laatia poikkihallinnollinen Merellinen Helsinki -ohjelma ranta-alueiden ja saarten virkistyskäytön lisäämiseksi sekä alueiden kehittämiseksi. Ohjelmaluonnos valmisteltiin ja sitä käsiteltiin aluerakentamisprojektien johtoryhmässä. Samoihin aikoihin käynnistyneen kaupungin organisaatiouudistuksen valmistelun ja projektipäällikön eläköitymisen johdosta asiaa ei lopulta viety erillisenä kehittämisohjelman luottamushenkilökäsittelyyn, vaan Meri-Helsinki -kehittämisohjelman ehdotuksen luonnos 15.3.2016 siirtyi sellaisenaan taustamateriaaliksi ja pohjaksi vuoden 2017 kaupunkistrategian käynnistämään merellisen strategian valmisteluun.³

Keväällä 2018 merellinen strategiaprojekti toteutti taustakartoitukseen, jossa kerättiin yhteen kaupungin vireillä olevat suunnitelmat, hankkeet ja muut aloitteet, jotka kytkeytyvät merelliseen kehittämiseen. Aloitteita löytyi kaupungin sisältä yhteensä 55 kappaletta. Lisäksi kartoitettiin kaupunkilaisten uusia ideoita merellisyyden edistämiseksi. Tiedonkeruu toteutettiin taustakartoituksen laatineen viestintätoimiston kyselyalustan sekä kaupungin oman Kerrokantasi-kyselyalustan kautta. Kartoituksen tuloksena saatiin kaupunkilaisilta noin 500 merellisyyteen liittyvää ideaa ja toivetta. Toimenpideohjelman lopulliset sisällölliset painotukset tehtiin kaupungin ja keskeisten sidosryhmien edustajien muodostamassa ohjausryhmässä.⁴

Merellisen strategian lisäksi on syytä mainita, että yleiskaava 2016 käsittelee myös merellistä Helsinkiä ja siihen sisältyi teemakartta Merellinen Helsinki.⁵ Yleiskaava tuli voimaan joulukuussa 2018.⁶ Tässä arvioinnissa ei kuitenkaan käsitellä yleiskaavan toteuttamista eikä sen yhteyksiä merellisen strategian toteuttamiseen.

² Merellisen Helsingin projektipäällikön haastattelu, arvioinnin aloitustapaaminen 23.9.2020.

³ Tarkastusviraston arviointimuistio 2018. Vuoden 2016 arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten vaikuttavuuden arviointi (1.toimikunta). S. 29.

⁴ Tarkastusviraston arviointimuistio 2018. Vuoden 2016 arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten vaikuttavuuden arviointi (1.toimikunta). S. 30.

⁵ https://www.hel.fi/hel2/ksv/Liitteet/2016_kaava/Yleiskaava_merellinen_helsinki_20160614.pdf. Luettu 10.12.2020.

⁶ <https://www.hel.fi/helsinki/fi/asuminen-ja-ymparisto/kaavoitus/ajankohtaiset-suunnitelmat/yleiskaava-2016>. Luettu 10.12.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

1.3 Arviointikysymykset ja -kriteerit

Arvioinnin pääkysymys:

Onko kaupunkistrategian tavoitteita merellisestä Helsingistä ja Helsingin merellisen strategian 2030 toimenpiteitä edistetty?

Osakysymykset:

1. Onko lähisaariston avaamista yleiseen käyttöön jatkettu?
2. Onko merellisten kohteiden saavutettavuutta parannettu?
3. Onko ranta-alueiden käyttöä edistetty?
4. Onko kaupungin sisäistä yhteistyötä merellisissä asioissa tiivistetty?
5. Onko ulkoista yhteistyötä merellisten kumppaneiden ja yritysten kanssa tiivistetty?

Lisäksi selvitetään, miten lisääntyvä virkistyskäyttö ja luontoarvot pyritään yhteensovittamaan.

Kuhunkin osakysymykseen vastataan esittämällä tarkentavia kysymyksiä, jotka perustuvat Helsingin merelliseen strategiaan 2030 ja sen vuosille 2019–2022 aikataulutettuihin toimenpiteisiin. Niiden toimenpiteiden osalta, joita ei ole vielä ehditty toteuttaa, selvitetään, onko toteuttamisaikataulu suunniteltu. Tarkentavista kysymyksistä on johdettu arviointikohteille esitetyt kysymykset. Saatujen vastausten perusteella merellisen strategian toimenpiteiden toteutumista on arvioitu neliportaisella asteikolla: toimenpide on toteutunut/toimenpiteen toteuttaminen on edennyt hyvin/toimenpiteen toteuttaminen on edennyt osittain tai on tehty jotain muuta tavoitetta edistävää/toimenpiteen toteuttamista on valmisteltu.

Osakysymyksen 1 tarkentavat kysymykset:

Mitä saaria on avattu strategiakaudella syksystä 2017 lähtien? Onko Vasikkasaari otettu aiempaa laajempaan virkistyskäyttöön? Onko Vasikkasaaren asemakaavan jatkosuunnittelu ja toteutus edennyt? Onko laadittu Itäisen saariston hoito- ja kehittämissuunnitelma ja alettu toteuttaa sitä? Onko tunnistettu saariston tähtikohteet, laadittu suunnitelma niiden kehittämiseksi ja alettu toteuttaa suunnitelmaa?

Osakysymyksen 2 tarkentavat kysymykset:

Onko pääsy rannoille ja saariin helpottunut julkista liikennettä tai omaa venettä käytäen? Onko saaristossa toimivat huoltopalvelut ja muut yritystoimintaa tukevat puitteet? Ovatko merelliset palvelut ja virkistysmahdollisuudet kaikkien ulottuvilla? Näitä kysymyksiä täsmennetään selvittämällä, miten seuraavat merellisen strategian toimenpiteet ovat toteutuneet: "Laiturien rakentaminen merellisiin kaupunginosiin", "Vallisaaren ja Vasikkasaaren yhdyskuntatekniikka", "Saariston huoltoverkoston suunnittelu ja toteutus", "Vesiliikenteen kehittäminen ja kilpailuttaminen" sekä "Vesiliikenneyrittäjien kotisatama ja tankkauspaikka".

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Osakysymyksen 3 tarkentavat kysymykset:

Onko rantareittiä kehitetty? Onko merellisiä ”portteja” luotu? Onko liikennevirtojen solmukohtia kehitetty vesillelähdon helpottamiseksi? Onko veneilyharrastajien palveluita parannettu? Onko venealan yrittäjien toimintamahdollisuuksia parannettu? Onko merta hyödyntävää yritystoimintaa mahdollistettu?

Osakysymyksen 4 tarkentavat kysymykset:

Onko merellisen projektiryhmän toiminta vakiinnutettu? Onko palveluiden välistä yhteistyötä ja viestintäyhteistyötä vahvistettu?

Osakysymyksen 5 tarkentavat kysymykset:

Onko kumppaniyhteistyöryhmän toiminta vakiinnutettu? Onko merellisten yrittäjien kanssa tehtävän yhteistyön käytännöt ja toimintatavat vakiinnutettu? Onko lupaprosesseja selkeytetty?

1.4 Arvioinnin aineistot ja menetelmät

Arvioinnin keskeisimmän aineiston muodostavat haastattelut sekä Merellisen Helsingin projektipäällikön kokoamat kirjalliset vastaukset, joihin vastauksia antoivat kaupunginkanslian, kaupunkiympäristön toimialan sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan asiantuntijat. Näihin kirjallisiin vastauksiin viitataan läpi muistion alaviitteellä ”Kirjalliset vastaukset 23.10.2020”.

Haastatteluja toteutettiin kolme. Projektipäällikkö haastateltiin sekä arvioinnin alussa että lopussa. Kaupunkiympäristön toimialalta haastateltiin johtava asiantuntija, joka on koordinoanut merellisen Helsingin toteuttamista toimialalla. Lisäksi arviointia käsiteltiin tarkastuslautakunnan 1. toimikunnan arviointikäynnillä kaupunginkansliaan, jossa Merellisen Helsingin projektipäällikkö esitteli aihetta.

Muiden kaupungin asiantuntijoiden näkemyksiä kuultiin sähköisellä kyselyllä, joka suunnattiin projektiryhmälle. Kysely lähetettiin muille kuin projektipäällikölle eli 19 jäsenelle. Vastauksia saatiin 12 eli vastausprosentti oli 63. Kumppaniyhteistyöryhmän näkemyksiä kysyttiin sähköpostitiedustelulla. Kumppanitahoista kuusi kahdeksasta vastasi tiedusteluun. Tärkeät maanomistajakumppanit Senaatti ja Metsähallitus eivät vastanneet tiedusteluun.

Yrittäjien näkemyksiä yritettiin pyytää lähettämällä kuudelle projektipäällikön mainitsemalle aktiiviselle yrittäjälle kirjallisia kysymyksiä, mutta vastaus saatiin vain kahdelta, joista toinen vastasi asioivansa pääasiallisesti Metsähallituksen kanssa. Saatuja niukkoja vastauksia on hyödynnetty soveltuviassa asiayhteyksissä.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

2 HAVAINNOT

Luvuissa 2.1–2.5 käsitellään merellisen strategian toimenpiteiden toteutumista. Kunkin alaluvun aluksi esitetään arvio toimenpiteiden toteutumisesta neliportaisella asteikolla:

Toimenpide on toteutunut	
Toimenpiteen toteuttaminen on edennyt hyvin	
Toimenpiteen toteuttaminen on edennyt osittain tai on tehty jotain muuta tavoitetta edistävää	
Toimenpiteen toteuttamista on valmisteltu	

Oranssia väriä on käytetty silloin, kun asiaa on valmisteltu, mutta mitään konkreettista, esimerkiksi kuntalaiselle näkyvää palvelua, ei ole vielä tapahtunut. Asteikossa oli varauduttu käyttämään punaista väriä merkinä siitä, että toimenpide ei ole toteutunut eikä toteutumassa lainkaan, mutta tällaisia toimenpiteitä ei ollut.

2.1 Onko lähisaariston avaamista yleiseen käyttöön jatkettu?

Tässä luvussa käsitellään osakysymystä 1, onko lähisaariston avaamista yleiseen käyttöön jatkettu merellisen strategian ja toimenpideohjelman mukaisesti. Taulukossa 1 on kuvattu toimenpiteiden toteutumista. Tällä osa-alueella toimenpiteitä oli alakohtineen yhteensä kuusi, joista puolet on toteutunut hyvin vuoden 2020 loppuun mennessä. Saarikorttien kehittämissuunnitelmien toteuttaminen on aloitettu ja työ etenee vaiheittain. Kaksi alakohtaa on vielä valmisteltavana, mikä on ymmärrettävää, kun toimenpiteiden aikajänne on vuoteen 2022 asti.

Taulukko 1 Lähisaariston avaamiseen liittyvien toimenpiteiden toteutuminen

Merellisen strategian toimenpiteet 2019–2022	Arvio toteutumisesta
Vasikkasaari virkistyskäyttöön 2019 sekä	
Vasikkasaaren asemakaavan jatkosuunnittelu ja toteutus 2020–2022	
Itäisen saariston hoito- ja kehittämissuunnitelman toteuttaminen	
1) Käytännönläheinen toimenpideohjelma, jolla edistetään saarten hoitoa ja käytön kehittämistä	
2) Retkipalveluiden rakentaminen	
Saariston tähtikohteiden toiminnallisen verkoston suunnittelu ja	

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulkL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Merellisen strategian toimenpiteet 2019–2022

Arvio toteutumisesta

saarikorttien kehittämissuunnitelmien toteuttaminen

2.1.1 Vasikkasaari avattiin virkistyskäyttöön 2019

Merellisessä strategiassa tavoitteena oli jatkaa lähisaariston avaamista virkistyskäyttöön. Yhtenä strategian toimenpiteenä oli ottaa Vasikkasaari virkistyskäyttöön vuonna 2019 sekä tehdä Vasikkasaaren asemakaavan jatkosuunnittelu ja toteutus vuosina 2020–2022. Vasikkasaari avattiin kaupunkilaisten virkistyskäyttöön vuonna 2019 strategian mukaisesti. Vasikkasaaren lisäksi Vartiosaari avattiin virkistyskäyttöön vuonna 2020.⁷ Ennen merellisen strategian hyväksymistä oli jo vuonna 2016 avattu Vallisaari ja vuonna 2017 Isosaari.⁸

Kirjallisten vastausten mukaan Vasikkasaari on otettu strategiakaudella aiempaa laajempaan virkistyskäyttöön ja sen virkistysmahdollisuuksia on kehitetty. Vuonna 2019 Vasikkasaareen saatiin vesiliikenneyhteys Kauppatorilta ja Hakaniemestä. Vasikkasaareen rakennettiin opasteita, retkeilyreittejä sekä parannettiin vanhoja reittejä. Saaren turvallisuuspuutteita kartoitettiin ja korjattiin sekä kehitettiin jätehuoltoa. Saaren asemakaavan mukaisille matkailutonteille tehtiin yrittäjähaku, joka oli käynnissä syksyllä 2020.⁹ Vuonna 2020 Vasikkasaaren virkistyskäyttömahdollisuuksien kehittämistä on jatkettu. Saareen on rakennettu kolme uutta levähdyspaikkaa sekä uusi polkureitti erillisellä EU-rahoituksella. Saareen rakennettiin vierasvenelaituri ja päivitettiin opastaulu ja opaskartta.¹⁰

Vasikkasaaren asemakaavan toteuttamisen periaatteet -työ aloitettiin vuonna 2020 ja työtä jatketaan vuosina 2021 ja 2022. Vuonna 2006 on laadittu infran toteutussuunnitelma, jota ollaan päivittämässä vuonna 2021. Suunnitelmassa määritellään esirakentamisen laajuus ja kustannukset. Vasikkasaarta on tarkoitus kehittää yhdessä tulevien toimijoiden kanssa. Ensiksi kehitystä on tarkoitus tehdä sellaisten toimijoiden kanssa, jotka pystyvät tuottamaan palveluita ilman yhdyskuntatekniikkaa (esim. Majamaja-majoituskonsepti).

2.1.2 Itäisen saariston hoito- ja kehittämissuunnitelma on viimeistelyvaiheessa

Merellisessä strategiassa tavoitteena oli itäisen saariston hoito- ja kehittämissuunnitelman toteuttaminen. Suunnitelma kuvataan strategiassa käytännönläheiseksi toi-

⁷ Helsingin merellinen strategia, tilannekatsaus, projektipäällikön diaesitys syyskuu 2020.

⁸ Kaupunkiympäristön toimialan johtavan asiantuntijan haastattelu 7.10.2020.

⁹ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

¹⁰ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulkL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

menpideohjelmaksi, jolla edistetään saarten hoitoa ja käytön kehittämistä. Tavoitteeseen sisältyy lisäksi retkipalveluiden rakentaminen. Tavoitteeseen sisältyvää lisääntyvän virkistyskäytön ja luontoarvojen yhteensovittamista käsitellään luvussa 2.6.

Kirjallisten vastausten mukaan itäisen saariston hoito- ja kehittämissuunnitelmaluonnos on laadittu, ja se on viimeistelyvaiheessa syksyllä 2020.¹¹ Suunnitelmaluonnos on kuntalaisten kommentoitavana Kerrokantasi-palvelussa 13.12.2020 asti. Hoito- ja kehittämissuunnitelman on tarkoitus valmistua vuonna 2021, minkä jälkeen se viedään kaupunkiympäristölautakunnan hyväksyttäväksi.¹²

Retkipalveluiden rakentaminen on vielä suunnitelmatasolla. Itäisen saariston hoito- ja kehittämissuunnitelmaan sisältyy retkeilypalveluiden nykytilan kuvaukset sekä peruskorjaustarpeet. Itäisen saariston keskeisimmistä virkistysaareista on laadittu saarikortit¹³, joissa on kartat, kuvaukset ja hankkeiden kehittämis ehdotukset ja kustannusarvot. Uudentyyppisiä virkistyskäyttöraikatuksia ehdotetaan seitsemälle keskeiselle saarelle. Virkistyskäyttöä palvelevien investointien toteuttaminen on kuitenkin kirjallisten vastausten mukaan haastavaa nykyisillä resursseilla.¹⁴

Kirjallisissa vastauksissa mainittiin itäisen saariston hoito- ja kehittämissuunnitelman toteuttamisen yhteydessä Vartiosaaren kehittäminen. Vartiosaari ei kuitenkaan sisälly itäisen saariston hoito- ja kehittämissuunnitelman aluerajaukseen.¹⁵ Vartiosaaren suunniteltiin ja toteutettiin useita toimenpiteitä vuonna 2020. Saaren reittejä, opasteita, käymälöitä ja jätehuoltoa parannettiin sekä saarelle pääsyä helpotettiin tihentämällä vesiliikennettä. Kesällä saareen kulki sähkölautta, joka oli mahdollista kutsua ja maksaa kännykkäsovelluksella.¹⁶

2.1.3 Saarikorttien kehittämissuunnitelmia toteutetaan vaiheittain

Merellisessä strategiassa tavoitteena oli suunnitella saariston tähtikohteiden toiminnallinen verkosto ja toteuttaa saarikorttien kehittämissuunnitelmat vuosina 2019–2021. Tavoitteeseen sisältyi tähtikohteiden tulevaisuuden hoito- ja kehittämistarpeita.

¹¹ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

¹² Helsingin kaupungin tiedote 16.11.2020: Helsinki laatii itäisen saariston hoito- ja kehittämissuunnitelmaa – luonnosta voi kommentoida verkossa. <https://www.sttinfo.fi/tiedote/helsinki-laatii-itaisten-saariston-hoito-ja-kehittamissuunnitelmaa-luonnosta-voi-komentoida-verkossa?publisherId=60577852&releaseId=69894031>. Luettu 9.12.2020.

¹³ Itäisen saariston hoito- ja kehittämissuunnitelma. Saarikortit: tärkeimmät virkistysaaret. Mainittu Kalliosaari, Kotiluoto, Louesaari, Läntinen Neitsytsaari, Malkasaari, Pihlajaluoto, Pikku Leikosaari, Pikku Niinisaari, Itäinen, Läntinen ja Pohjoinen Villaluoto, Villinki ja Itä-Villinki. <https://kerrokantasi.hel.fi/itainen-saaristo-2020/zORMzWAZgcWZ0AN9OJwAbIR41Uu6zpXI?headless=false&lang=fi>. Luettu 15.12.2020.

¹⁴ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

¹⁵ Helsingin kaupunki 2018, kartta-aineistot. Itäisen saariston suunnittelualueen raja. <https://www.hel.fi/sta-tic/liitteet/kaupunkiymparisto/kerrokantasi/itaisten-saariston-hks/Suunnittelualueen-rajaus-kartalla.pdf>. Luettu 14.12.2020.

¹⁶ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

den yhteen kokoaminen ja palveluiden mahdollistaminen ja ylläpito. Kirjallisten vastausten mukaan tähtikohteiden toiminnallista verkostoa on suunniteltu ja työtä edelleen jatketaan. Saarikorttien kehittämissuunnitelmia on alettu toteuttaa vaiheittain.¹⁷

Strategiatyön alkuvaiheessa kaikki Helsingin saariston 300 saarta käytiin läpi ja kategorisoitiin luontoarvojen mukaan neljään kategoriaan: tähtikohteet, retkeilysaaret, jokamiessaaret ja rajoitetun käytön saaret. Tähtikohdesaarien sisältä valikoitiin lisäksi ne alueet, jotka kestävät parhaiten kulutusta. Tähtikohteiden toiminnallisen verkoston suunnittelua on tehty useilla osa-alueilla, jotka on koordinoitu yhteen. Näitä ovat: saariston tähtikohteiden luokitus ja saarikortit, saariston saavutettavuusanalyysit, Helsingin vesijoukkoliikenteen kehittämisperiaatteet, saariston huolto liikenteen periaatesuunnitelma, merellisen Helsingin teknisen huollon periaatteet ja itäisen saariston hoito- ja kehittämissuunnitelma.¹⁸

Keskeisimmistä tähtikohteista ja itäisen saariston saarista on laadittu strategian mukaisesti saarikortit saariston kehittämisen avuksi. Kortit tehtiin seuraavista: Isosaari, merisataman saaret, Pihlajasaari, Vallisaari, Vasikkasaari, Villinki ja itäisen saariston virkistysaaret. Saarikortteihin on koottu kunkin kohteen hoito- ja kehittämistarpeet, jotka perustuvat saaren perustietoihin (mm. kaavoitus, historia, luonto- ja kulttuuriympäristö, reitit, nykyinen käyttö ja tavoitteet ja toimenpiteet). Saarikortteja on hyödynnetty saarten suunnittelu- ja kehittämistyössä. Tähtikohteiden kehittämistyötä on tehty saarikohtaisesti, muun muassa Vasikkasaaren ja Vartiosaaren avaamisen yhteydessä. Kehitystyön on tarkoitus jatkua vaiheittain.¹⁹

Saarikorttien täydentäminen ja kehittämissuunnitelmien toteuttaminen ovat pitkäjänteistä työtä. Toteuttamista on tehty osittain, ja työtä jatketaan ja laajennetaan vuonna 2021. Koska työhön kuuluu myös huoltoa, tämä on luonteeltaan toimenpide, joka jatkuu saariston tähtikohteiden hoitona ja ylläpitona.²⁰

2.2 Onko merellisten kohteiden saavutettavuutta parannettu?

Tässä luvussa käsitellään osakysymystä 2, onko merellisten kohteiden saavutettavuutta parannettu. Taulukossa 2 on kuvattu toimenpiteiden toteutumista. Tällä osa-alueella toimenpiteitä oli alakohtineen yhteensä yhdeksän. Niistä viisi on vielä valmisteltavana. Todennäköisesti muut suunnitellut asiat toteutuvat vuosien 2021–2022 aikana, mutta Vasikkasaaren yhdyskuntateknikka toteutetaan vasta vuosina 2024–2025.

¹⁷ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020 ja sähköpostitse saatu täsmennys kaupunkiympäristön toimialan johtavalta asiantuntijalta 30.1.2021.

¹⁸ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

¹⁹ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

²⁰ Kaupunkiympäristön toimialan johtavalta asiantuntijalta sähköpostitse saadut tiedot 30.1.2021.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Taulukko 2 Merellisten kohteiden saavutettavuuteen liittyvien toimenpiteiden toteutuminen

Merellisen strategian toimenpiteet 2019–2022	Arvio toteutumisesta
Laiturien rakentaminen merellisiin kaupunginosiin	
Vallisaaren yhdyskuntatekniikka ja	
Vasikkasaaren yhdyskuntatekniikka	
Saariston huoltoverkoston suunnittelu ja toteutus (merellinen huoltotuki-kohta)	
Vesiliikenteen kehittäminen ja kilpailuttaminen	
1) Määritellään vesijoukkoliikenteen kehittämisperiaatteet.	
2) Laaditaan vesijoukkoliikenteen yleissuunnitelma.	
3) Luodaan kriteerit vesijoukkoliikenteen kilpailuttamiselle.	
4) Toteutetaan vesiliikenteen kilpailutus.	
Vesiliikenneyrittäjien kotisatama ja tankkauspaikka	

2.2.1 Vesiliikennelaitureita valmistui kolme vuonna 2020

Merellisessä strategiassa tavoitteena oli rakentaa 1–3 vesiliikennelaituria per vuosi.²¹ Tavoite toteutui vuonna 2020, jolloin valmistui kolme uutta laituria (Lyypekinlaituri, Vasikkasaaren pienvienelaituri ja Annikanlaituri Herttoniemeeseen²²). Lisäksi kaksi vesiliikennelaituria korjattiin vuonna 2020 (Sirpalesaari ja Vartiosaari), ja Ursininlaiturin korjaus ajoittuu sekä vuodelle 2020 että 2021.²³ Vuonna 2019 vesiliikennelaitureita ei kuitenkaan rakennettu, mutta yhteensä kahden vuoden aikana on rakennettu kolme laituria, kun minimitaloite olisi ollut yhteensä kaksi.

Merellisessä strategiassa on esitetty arvio, että yhden laiturin toteuttaminen maksaa 200 000–500 000 euroa. Vuoden 2021 talousarvioehdotuksessa laiturien uusimiseen on varattu 800 000 euroa vuodelle 2021 ja taloussuunnitelmakaudelle 500 000 euroa kummallekin vuodelle.

²¹ Tosin kohdassa aikataulu todettiin: ”Toteutetaan 1–2 vesiliikennelaituria/vuosi.”

²² Kirjallisten vastausten 23.10.2020 mukaan Annikanlaituri valmistuu loppuvuonna 2020.

²³ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Strategiassa mainittiin myös laiturien kunto- ja käyttöselvityksen tekeminen. Kirjallisten vastausten mukaan yhteyslaitureille on tehty viiden vuoden välein laajempi kuntotarkastus ja vuosittain kevyempi vuositarkastus. Mattolaiturien kunto tarkastetaan vähintään kaksi kertaa vuodessa ja suurempien myrskyjen jälkeen. Vastauksessa todettiin, että merellisen huollon kehittämisen yhteydessä on pohdittu myös sitä, että laitureiden hallinnointia olisi hyvä keskittää.²⁴ Teknisten palvelujen palvelustrategiset linjaukset -työryhmän loppuraportin mukaan liikuntapalvelujen hoidettavana on noin 30 vesiliikennelaituria. Lisäksi kaupungissa on muita yleisessä käytössä olevia laitureita, joiden kunnossapito ei ole kenenkään vastuulla.²⁵ Kumppaniyhteistyöryhmän jäsenille esitetyssä sähköpostitiedustelussa tuli esiin, että vastuutahojen paikantamisessa on ollut haasteita erityisesti laitureita koskevissa asioissa.²⁶

2.2.2 Vallisaaren yhdyskuntatekniikka on valmis, Vasikkasaaren toteutus siirtyy

Kirjallisten vastausten mukaan Vallisaaren kunnallistekniikka on rakennettu sovitulla tavalla ja aikataulussa. Helsingin kaupunki rakensi yhdyskuntatekniikan saarelle eli saaren rantaan asti, ja Metsähallitus rakensi saaren sisäiset verkot. Vallisaaren ja siihen yhteydessä olevan Kuninkaansaaren teknisen huollon suunnittelu ja toteutus tehtiin alkukesään 2020 mennessä merellisen strategian mukaisesti.²⁷

Vasikkasaaren kunnallistekniikka ei sen sijaan etene vielä vuoteen 2022 mennessä kuten oli tavoitteena. Vasikkasaari on tarkoitus liittää kunnallistekniikkaan Kruunuvuorenrannan kautta vuosina 2024–2025.²⁸

2.2.3 Merelliselle huoltotukikohdalle etsitään paikkaa

Merellisen strategian toimenpiteen ”Saariston huoltoverkoston suunnittelu ja toteutus” tavoitteena on, että ensin merellisen huoltotukikohdan sijoituksesta, toimituksista, toiminnoista ja rakentamisesta päätetään ja sen jälkeen merellinen huoltotukikohta rakennetaan. Aluksi kaupunkiympäristön toimiala teetti vuonna 2018 selvityksen ”Saariston huoltoliikenteen periaatesuunnitelma”, jossa kartoitettiin tärkeimpien virkistyspaarten logistiikan ja siihen liittyvien rakenteiden ja toimintatapojen nykytila. Selvityksessä arvioitiin, kuinka paljon huoltoliikenteen tarve tulee lisääntymään eri saarikohteisiin, millaisia haasteita saariston kuljetuksiin liittyy, minkälaista kalustoa on mahdollista käyttää ja mikä on taloudellisesti ja ekologisesti kestävä. Työn tuloksena oli periaatesuunnitelma, joka sisälsi ennusteet toi-

²⁴ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

²⁵ Teknisten palvelujen palvelustrategiset linjaukset -työryhmän loppuraportti, päiväämätön, s. 34.

²⁶ Kumppaniryhmälle osoitetun sähköpostitiedustelun vastaukset 18.11.2020.

²⁷ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

²⁸ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulKL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

minnan kehittämisestä ja logistiikan tarpeista sekä yhteenvedon kehitystoimenpiteistä tukikohtiin, liikennöintimalleihin, huoltoliikenteen laiturirakenteisiin, kuljetusyksiköihin ja merellisten palveluiden yhteiseen tukikohtaan liittyen.²⁹

Vuonna 2020 kaupunkiympäristön toimiala teetti ”Merellisen tukikohdan perustamisselvitys Santahaminaan” -selvityksen. Siinä tuotettiin tietoa viranomaistukikohdan sijoittumismahdollisuuksista Santahaminaan, hahmotettiin toimintojen tilatarpeita sekä selvitettiin mahdollisia synergiaetuja kaupungin ja valtion viranomaistukikohtien välillä.³⁰ Tammikuussa 2021 tilanne oli se, että merellisen tukikohdan sijoittaminen Santahaminaan oli vielä epävarmaa, mutta kaupunkiympäristön toimiala toimi aktiivisesti sen puolesta.³¹

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala teetti vuonna 2020 Helsingin merellisen huollon selvityksen, johon koottiin yhteen kaupungin omistamien saarten huoltovastuita. Työn tuloksena oli 11 kehittämis ehdotusta, joista keskeisimpiä olivat:

1. Yhteinen strateginen suunnittelu – tarvitaan selkeyttä ja johtajuutta
2. Merellisen huollon yhdistäminen / yhteistyön lisääminen – nykyään huolto on liian monen toimijan käsissä
3. Merellisen huollon resurssit – nykyään merellinen huolto on aliresursoitu
4. Merellisen huollon hybridimalli – osa palveluista ostetaan, osa omana työnä³²

Kirjallisten vastausten mukaan toimenpiteitä edistetään kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan, kaupunkiympäristön toimialan ja kaupunginkanslian elinkeino-osaston yhteistyönä.³³

Yrittäjille lähetetyssä sähköpostitiedustelussa kysyttiin, onko saaristossa ja rannoilla riittävät huoltopalvelut yritystoiminnalle. Kahdesta vastauksen lähettäneestä yrittäjästä toinen vastasi tähän kohtaan. Hänen mukaansa kaupungin lupaamalla yhteiselle logistiikalle ja merelliselle huoltopisteelle olisi todellinen tarve, koska logistiikka saariin on erittäin kallista ja haastavaa.³⁴

2.2.4 Vesiliikenteen kilpailuttaminen toteutuu 2021

Merellisen strategian mukaan tuli ensin määritellä vesijoukkoliikenteen kehittämisperiaatteet. Konsultti laatikin vesijoukkoliikenteen kehittämisperiaatteet jo

²⁹ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

³⁰ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

³¹ Merellisen Helsingin projektipäälliköltä sähköpostitse saadut tiedot 30.1.2021.

³² Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

³³ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

³⁴ Yrittäjän vastaus sähköpostitiedusteluun marraskuussa 2020.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

vuoden 2018 lopussa, jolloin merellistä strategiaa valmisteltiin. Vuonna 2021 toteutettavan kilpailutuksen yhteydessä määritellään kehittämisperiaatteet 2022 alkuun liikennöinnin sopimuskaudelle.³⁵

Kirjallisten vastausten mukaan vesijoukkoliikenteen kehittämisperiaatteet olivat osa kaupungin vesireittiliikenteen innovatiivisen kilpailutuksen valmistelua. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan merelliset palvelut -yksikkö on yhteistyötahona mukana innovaatorahaston hankkeessa Innovatiivisten hankintojen edistäminen kaupungin toimialoilla. Hankkeen kautta on haettu suuntaa vesireittiliikenteen innovatiiviselle kilpailutukselle ja liikenteen kehitystyölle pidemmällä tähtäimellä.³⁶

Merellisen strategian mukaan tuli myös laatia vesijoukkoliikenteen yleissuunnitelma. Sitä ei ole vielä laadittu. Kirjallisten vastausten mukaan yleissuunnitelmaa tulisi laatia yhteistyössä kaikkien Helsingin alueella vesiliikennettä tilaavien/hallinnoivien tahojen kanssa. Vesiliikenteen tilaajien yhteistyön organisoitumismallien tarkastelu on aloitettu kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla. Toimialan näkemyksen mukaan on luontevaa, että yleissuunnitelma laaditaan siinä vaiheessa, jos tilaavat tahot tiivistävät yhteistyötään organisoitumalla paremmin.³⁷

Kolmantena konkreettisena asiana tuli luoda kriteerit vesijoukkoliikenteen kilpailuttamiselle. Tammikuussa 2021 kriteerien valmistelu oli jo pitkällä, koska kilpailutus alkaa huhtikuussa.³⁸ Lokakuussa saatujen kirjallisten vastausten mukaan koronapandemian vesiliikennemyrskyille aiheuttaman epävarmuuden ja yritysten investointikyvyn heikkenemisen vuoksi vesireittiliikenteen innovatiivisen kilpailutuksen toteutus siirtyi vuodella. Tarkoituksena on saada kilpailutus läpivietyä keuhään 2021 mennessä niin, että innovatiivisesti kilpailutettu liikennöinnin sopimuskausi alkaa keuhäällä 2022. Vallisaaren Biennaali-liikenne kilpailutetaan kuitenkin Metsähallituksen kanssa jo syksyllä 2020.³⁹

Vesiliikenteen kehittämisestä voidaan mainita esimerkkinä se, että Helsingin ensimmäinen sähköllä toimiva kutsuliikennepalvelu liikennöi Vartiosaassa kesällä 2020. Sähköllä toimiva vesiliikenne jatkaa Vartiosaassa kesällä 2021 ja mahdollisesti myös Merisatamassa. Lisäksi on selvitetty mahdollisuutta aloittaa sähköinen henkilö- ja polkupyörälauttaliikenne Meritullintorin ja Kruunuvuorenrannan välillä. Tammikuussa 2021 tämä hanke oli edennyt hankinnan valmisteluun.⁴⁰

³⁵ Merellisen Helsingin projektipäälliköltä sähköpostitse saadut tiedot 3.2.2021.

³⁶ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

³⁷ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

³⁸ Merellisen Helsingin projektipäälliköltä sähköpostitse saadut tiedot 3.2.2021.

³⁹ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

⁴⁰ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020 ja Merellisen Helsingin projektipäälliköltä sähköpostitse saadut tiedot 30.1.2021.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Hankkeen tavoitteena on tukea kaupungin merellisyyttä, saariston saavutettavuutta, hiilineutraalisuustavoitteita ja tukea suomalaisen vähäpäästöisen meriteknologian kehitystä pilottihankkeena. Hanke on alustavasti tarkoitettu tukemaan Kruunuvuorenrannan kestäviin kulkutapoihin perustuvaa liikkumista, kunnes raitiovaunuliikenne alkaa noin vuonna 2026. Liikennettä on suunniteltu niin, että se on tarpeen mukaan siirrettävissä kaupungissa eri yhteysväleille. Selvityksessä nousi esille useita potentiaalisia vesiliikenteelle soveltuvia linjoja.⁴¹

2.2.5 Vesiliikenneyrittäjien kotisatama ja palvelut eivät ole vielä edenneet

Vesiliikenneyrittäjien kotisatama on Pohjoisrannassa kaavamuutosalueella. Kotisataman uudistamista on selvitetty osana kaavoitustyötä. Kaupunkiympäristön toimiala on teettänyt kotisataman tulevaisuuden tarpeista toiminnallisen konseptisuunnitelman, jonka pohjalta kotisataman toiminnot ja tilatarpeet sovitetaan valmisteilla olevaan asemakaavaan.⁴² Lisäksi Pohjoisrannan suunnittelutyö on tukenut tukikohdan sijoittamista Pohjoisrantaan. Rantavyöhykkeen arkkitehtoninen ja maisemasuunnittelu valmistui loppuvuodesta 2020. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala käynnistää vuoden 2021 alussa tarkemman selvityksen kotisataman ja väistötilan edellytyksistä.⁴³

Merellisessä strategiassa oli tavoitteena luoda lisää palveluja kuten wc-tankkeja ja talvisäilytyspaikkoja. Jätevesien tyhjennyspaikkoja vesiliikenneyrittäjille ei ole kuitenkaan vielä luotu lisää. Vesiliikenneyrittäjille on valmistunut telakka/talvisäilytysalue Vuosaaren Ruusuniemeen loppuvuonna 2018.⁴⁴ Laajemmin talvisäilytystä käsitellään luvussa 2.3.1.

2.3 Onko ranta-alueiden käyttöä edistetty?

Tässä luvussa käsitellään osakysymystä 3, onko ranta-alueiden käyttöä edistetty merellisen strategian ja toimenpideohjelman mukaisesti. Taulukossa 3 on kuvattu toimenpiteiden toteutumista. Tällä osa-alueella toimenpiteitä oli alakohtineen yhteensä 12.⁴⁵ Niistä puolet on toteutunut vähintään pääosin. Neljä on toteutunut osittain tai on tehty jotain muuta tavoitetta edistävää kuin strategiassa mainittu toimenpide.⁴⁶ Kaksi toimenpidettä on valmistelussa. Ahti-hanke ei ole toteutunut suunnitelman mukaisesti. Venealan yrittäjien toimintamahdollisuuksien parantamiseksi ei juurikaan havaittu konkreettisia toimenpiteitä. Yritystoimintaa ranta-alueilla ylipäätään on kuitenkin lähdetty tukemaan selvittämällä yritystoimintaan soveltuvia paikkoja.

⁴¹ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

⁴² Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

⁴³ Merellisen Helsingin projektipäälliköltä sähköpostitse saadut tiedot 30.1.2021.

⁴⁴ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

⁴⁵ Vierasvenepaikkoihin ja talvisäilytyspaikkoihin liittyvä toimenpide jaettiin tässä kahtia, koska arvioinnin perusteella paikkoja oli riittävästi vuonna 2020, mutta varsinainen tavoite "veneiden talvisäilytyspaikkojen riittävyyden varmistaminen", eli tulevien vuosien riittävyyden turvaaminen, on suunnittelutasolla.

⁴⁶ Strategiassa mainittua valaistuksen yleissuunnitelmaa ei tehty, vaan valaistusperiaatteet.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Taulukko 3 Ranta-alueiden käytön edistämiseen liittyvien toimenpiteiden toteutuminen

Merellisen strategian toimenpiteet 2019–2022		Arvio toteutumisesta
Ranta-alueiden käytön edistäminen		
1) Rantareittiä kehitetään opastusta ja käytettävyyttä parantamalla.		
2) Merellisiä "portteja" sekä matkailijoiden ja kaupunkilaisten liikennevirtojen solmukohtia kehitetään vesille lähdön helpottamiseksi.		
3) Helsingin ranta-alueiden ja rantareittien valaistuksen yleissuunnitelma: valaistus matkailun ja virkistyskäytön edistäjänä		
Helsingin veneilyharrastajien palveluiden parantaminen, veneiden talvisäilytyspaikkojen riittävyyden varmistaminen		
1) Vierassatamia ja vierasvenepaikkoja sekä vene- ja talvisäilytyspaikkoja on osoitettu riittävästi ⁴⁷ (ja veneilijöiden kannalta sopivista sijainneista eli venepaikkojen alueellinen kysyntä ja tarjonta kohtaa-vat). Suluissa olevaan ei voitu ottaa kantaa.		
		
2) Erityyppisten veneilijöiden tarpeet selvitetään ja huomioidaan		
3) Venealan yrittäjien toimintamahdollisuuksien parantaminen		
4) Vene Helsingissä -hanke		
5) Ahti-hanke		
Merta hyödyntävän yritystoiminnan mahdollistaminen, rannan palveluiden monimuotoisuuden vahvistaminen		
1) Kaupunkiveneet Helsinkiin kesällä 2019		
2) Majamaja-majoituskonsepti		
3) Vesiurheilukeskus Helsinkiin		

2.3.1 Ranta-alueiden käyttöä kehitetään

Merellisessä strategiassa tavoitteena oli edistää ranta-alueiden käyttöä. Strategian mukaan rantareitin opastusta ja käytettävyyttä parannetaan ja luodaan merellisiä

⁴⁷ Värikoodit on jaettu kahtia. Vihreällä tarkoitetaan sitä, että vuonna 2020 paikkoja oli riittävästi. Oranssilla tarkoitetaan sitä, että kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala valmistelee tulevien vuosien kysyntään vastaamista.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulkL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

portteja matkailijoiden ja kaupunkilaisten liikennevirtojen solmukohtiin. Lisäksi tavoitteena oli laatia Helsingin ranta-alueiden ja rantareittien valaistuksen yleissuunnitelma, jossa valaistus toimii matkailun ja virkistyskäytön edistäjänä. Aikatauluksi toimenpiteiden toteuttamiselle on asetettu vuodet 2019–2021.

Rantareittien kehittäminen

Helsingissä on yhteensä 130 kilometriä pitkä rantareitti, josta on tarkoitus vaihteittain muodostaa kävely- ja pyöräreittien verkosto.⁴⁸ Rantareittien opastuksen ja käytettävyyden parantaminen on aloitettu strategian mukaisesti. Rantareittien kokonaisuus on kartoitettu ja selvitetty osuudet, jotka kaipaavat vielä kehittämistä. Rantareitit on jaettu maantieteellisesti osiin ja kehittäminen on aikataulutettu vaihteittain tehtäväksi.⁴⁹ Rantareittien opastamisen kehitys aloitettiin kesällä 2019, jolloin kaupunkilaiset saivat antaa palautetta eri opastemalleista Töölönlahdella.⁵⁰ Vuonna 2020 toteutusprosessissa oli 15 kilometriä pitkä kantakaupungin reitti.⁵¹ Opaskartalla kuvataan koko reitti ja julkisten liikennevälineiden ja kaupunkipyörien asemat sekä kiinnostavat nähtävyydet.⁵² Kirjallisten vastausten mukaan Seurasaaren ja Itä-Helsingin reitit ovat parhaillaan suunnittelussa ja tavoitteena on, että idän reittien opastus toteutetaan 2021 ja Seurasaaren 2022.⁵³ Jatkossa tavoitteena on avata yksi opastettu reitti vuodessa.⁵⁴

Merelliset portit ja liikenteen solmukohdat

Kauppatorin alueelle ja Hakaniemeen on suunnitteilla strategiassa mainittuja merellisiä portteja. Kauppatorin alueen vesiliikenneselvityksessä (2018) on tarkasteltu vesiliikenteen nykyistä toimintaa ja sen tulevia kehittämisen mahdollisuuksia. Kirjallisten vastausten mukaan kehittäminen vaatii vielä jatkosuunnittelua. Kauppatorin käynnissä olevassa asemakaavatyössä varaudutaan mahdollisiin muutoksiin tilavarauksin.⁵⁵

Hakaniemen yleiskaavaan on merkitty meri-metro-merkintä, mikä tarkoittaa sitä, että vesiliikenne voi toimia osana Helsingin muuta joukkoliikennejärjestelmää. Vesiliiken-

⁴⁸ Helsingin kaupungin tiedote 4.12.2020: Merellisyyden rooli kasvaa entisestään: Helsinki Biennaali tulossa, rantareitti pitenee ja saariin pääsee yhä helpommin. <https://www.hel.fi/uutiset/fi/kaupunginkanslia/merellisyyden-rooli-kasvaa-entisestaan>. Luetta 9.12.2020.

⁴⁹ Kaupunkiympäristön toimialan johtavan asiantuntijan haastattelu 7.10.2020.

⁵⁰ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

⁵¹ Kaupunkiympäristön toimialan johtavalta asiantuntijalta sähköpostitse saadut tiedot 30.1.2021.

⁵² Helsingin kaupungin tiedote 21.4.2020: Kantakaupungin kierroksesta ensimmäinen opastettu Helsingin rantareitti. <https://www.hel.fi/uutiset/fi/kaupunginkanslia/helsingin-rantareitille-120-uutta-paikkaa-palveluille-ja-paremmat-opasteet>. Luetta 11.11.2020.

⁵³ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

⁵⁴ Helsingin kaupungin tiedote 21.4.2020: Kantakaupungin kierroksesta ensimmäinen opastettu Helsingin rantareitti. <https://www.hel.fi/uutiset/fi/kaupunginkanslia/helsingin-rantareitille-120-uutta-paikkaa-palveluille-ja-paremmat-opasteet>. Luetta 11.11.2020.

⁵⁵ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

teen yhteyslaituri, metro, Pisararata, Kruunusillat-pikaraitiotie ja kantakaupungin raitiotieverkosto risteytyisivät tässä solmupisteessä. Lisäksi käynnissä on Hakaniemen ja Pohjoisrannan vesiliikenneselvitys. Selvityksessä huomioidaan vesiliikenneyrittäjien tukikohdan kapasiteetin kasvattaminen, toiminnalliset tarpeet ja huolto. Työ sisältää myös vesireittiliikenteen terminaalien alustavat ideoinnit, arviot kustannuksista ja alustavan toiminnallisen suunnitelman jatkotyötä varten.⁵⁶

Itä-Helsinkiin on myös suunniteltu yhteyslaitureita metroasemien läheisyyteen. Vartiokylänlahteen Rastilan metroaseman ja leirintäalueen läheisyyteen on suunniteltu paikkaa vierasvenesatamalle. Venesatamaa ja yhteyslaituria suunnitellaan lisäksi Puotilanrantaan, joka sijaitsee Puotilan ja Itäkeskuksen metroasemien läheisyydessä. Satama voisi toimia porttina itäiseen saaristoon.⁵⁷

Kirjallisten vastausten yhteydessä mainittiin, että parhaillaan on käynnissä hanke, jossa selvitetään mahdollisuutta aloittaa sähköinen henkilö- ja polkupyörälauttaliikenne Meritullintorin ja Kruunuvuorenrannan välillä. Hankkeen tavoitteena on tukea kaupungin merellisyyttä, saariston saavutettavuutta, hiilineutraalisuustavoitteita ja tukea suomalaisten vähäpäästöisen meriteknologian kehitystä. Lautan olisi tarkoitus liikennöidä siihen asti, kun raitiovaunuliikenne Kruunuvuoreen alkaa vuonna 2026. Lautta olisi siirrettävissä kaupungissa eri yhteysväleille.⁵⁸

Rantojen valaistus

Helsingin ranta-alueille on laadittu valaistusperiaatteet, jotka sisältyvät myös ulkovaistuksen suunnitteluohjeisiin. Valaistusperiaatteet julkaistiin marraskuussa 2020.⁵⁹ Ranta-alueiden ja rantareittien valaistuksesta ei laadittu strategian mukaisesti yleissuunnitelmaa, sillä kirjallisten vastausten mukaan sitä ei pidetty tarkoituksenmukaisena. Ranta-alueiden suunnittelujen tai korjausten yhteydessä noudatetaan uusia periaatteita ja ohjeita.⁶⁰

Valaistuksen suunnittelutyössä selvitettiin asukkaiden tarpeita ja toiveita valaistukselle karttakyselyllä ja työpajoissa. Asukkaiden tarpeisiin ja toiveisiin pohjautuen käyttäjät jaettiin neljään profiiliin⁶¹, jotka eivät ole toisiaan poissulkevia vaan käyttäjä voi kuulua niistä useampaan esimerkiksi eri viikonpäivänä. Rantojen valaistuksen

⁵⁶ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

⁵⁷ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

⁵⁸ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

⁵⁹ Helsingin kaupungin tiedote 12.11.2020: Ranta-alueiden valaistuksen periaatteet tueksi rantojen ja rantareittien suunnitteluun. <https://www.hel.fi/uutiset/fi/kaupunkiymparisto/ranta-alueiden-valaistuksen-periaatteet-tueksi-rantojen-ja-rantareittien-suunnitteluun>. Luettu 9.12.2020.

⁶⁰ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

⁶¹ Käyttäjäprofiilit ovat luontoarvojen suojelija, elämyksellisyyden arvostaja, aktiivinen liikkuja ja maltillisuutta arvostava. Helsingin ranta-alueiden valaistuksen periaatteet, Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön julkaisu 2020:28.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

suunnittelussa on huomioitu myös valolle herkäät eliölajit. Valaistuksen suunnittelun tavoitteena oli löytää eri alueille soveltuvia energiatehokkaita ratkaisuja.⁶²

2.3.2 Veneiden talvisäilytykseen on haettu ratkaisuja

Merellisen strategian mukaan ”Vierassatamia ja vierasvenepaikkoja sekä vene- ja talvisäilytyspaikkoja on osoitettu riittävästi ja veneilijöiden kannalta sopivista sijainneista eli venepaikkojen alueellinen kysyntä ja tarjonta kohtaavat”. Arviointia varten tiedusteltiin kaupungin toimijoilta, onko vierassatamia ja vierasvenepaikkoja sekä vene- ja talvisäilytyspaikkoja riittävä määrä huomioiden venepaikkojen alueellinen kysyntä ja tarjonta. Vastauksessa keskityttiin talvisäilytykseen. Kirjallisten vastausten mukaan talvisäilytyksen toimenpiteiden päivitystyössä on linjattu kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan sekä kaupunkiympäristön toimialan asiantuntijoiden yhteistyönä ne toimenpiteet, joilla talvisäilytyksen haasteita voidaan ratkaista. Yhtä selkeää ratkaisua talvisäilytyksen haasteisiin ei ole, vaan kokonaisuus koostuu useasta erilaisesta toimenpiteestä.⁶³

Käytännön ratkaisujen löytämiseksi on toimialojen välisessä yhteistyössä koottu ratkaisupaletti, jossa eri mittakaavan ja aikavälin toimenpiteitä on tiivistetysti esitetty ja vastuutettu. Toimenpideohjelmaan on koottu sekä lyhyellä että pidemmällä aikavälillä toteutettavia ratkaisuja. Paletti sisältää kolmenlaisia ratkaisuja:

1. Perinteisten, Helsingin mailla sijaitsevien uusien talvisäilytyspaikkojen kartoitusta ja toteutusta.
2. Toimintatapojen uudistamista olemassa olevilla talvisäilytysalueilla.
3. Uusien laajojen talvisäilytysalueiden kartoitusta ja toteutusta myös kaupungin rajojen ulkopuolella yhteistyössä naapurikuntien kanssa.⁶⁴

Arviointia varten tiedusteltiin vierasvenepaikkojen ja veneiden talvisäilytyspaikkojen riittävydestä Helveneeltä, joka toimii helsinkiläisten venekerhojen edunvalvojana.⁶⁵ Se edustaa venekerhoja kaupungin perustamassa merellisessä kumppaniryhmässä, josta kerrotaan tarkemmin luvussa 2.5. Helveneen mukaan kaupungissa toimii yli 70 venekerhoa ja niihin kuuluu noin 13 000 rekisteröityä venettä.⁶⁶

Helveneen käsityksen mukaan vierassatamien ja vierasvenepaikkojen kapasiteetti on vuonna 2020 ollut riittävä. Myös veneiden talvipaikat ovat vuonna 2020 riittävät,

⁶² Helsingin kaupungin tiedote 12.11.2020: Ranta-alueiden valaistuksen periaatteet tueksi rantojen ja rantareittien suunnitteluun. <https://www.hel.fi/uutiset/fi/kaupunkiymparisto/ranta-alueiden-valaistuksen-periaatteet-tueksi-rantojen-ja-rantareittien-suunnitteluun>. Luettu 9.12.2020.

⁶³ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

⁶⁴ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

⁶⁵ Helvene määrittelee tehtäväkseen ja tavoitteekseen helsinkiläisen veneilykulttuurin edistämisen ja venekerhotoiminnan tukemisen. <https://www.helvene.fi/mika-on-helvene/>. Luettu 8.12.2020.

⁶⁶ Helveneen kirjallinen vastaus tiedusteluun 16.10.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulkL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

mutta tulevien vuosien huolena on se, että ”kaupunki rakentaa uusia veneiden sata-mapaikkoja kuitenkin samalla varaamatta näille veneille vastaavasti talvipaikkoja” ja toisaalta ”kaupunki poistaa jo lähivuosina yhä enenevässä määrin olemassa olevia veneiden talvipaikkoja uudisrakentamisen seurauksena”.⁶⁷ Helveneen näkemyksen mukaan veneiden talvipaikkoja koskevia asioita ei ole kaupungin hallinnossa käsitelty kokonaisuutena eikä kaupungilla siten ole kokonaiskäsitystä talvipaikkojen kysynnästä. Helvene kiinnitti huomiota siihen, että budjettirajoitteet sekä suunnittelun ja rakentamisen vaatima aika tarkoittavat käytännössä sitä, että talvipaikkasäilytyksen ratkaiseminen vaatii vuosia.⁶⁸

Helveneen arvion mukaan jopa tuhansia veneitä jää vaille talvipaikkaa, jos kaupunki ei tee uusia toimenpiteitä.⁶⁹ Näitä uusia toimenpiteitä näyttää kuitenkin olevan tulossa kuten kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan ulkoilupalvelupäällikkö asiaa esitteli Helveneen ja kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan yhteistilaisuudessa 2.12.2020.⁷⁰ Tilaisuudessa kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan ulkoilupalvelujen päällikkö listasi seuraavia toimenpiteitä:

- Tolkkinen, veneiden talvisäilytysalue 2,7 miljoonaa euroa vuosille 2023–2024
- Malmin (entinen lentokenttä) väliaikainen talvisäilytysalue 850 000 euroa (vuonna 2021 suunnittelu ja toteutus 2022)
- Helsingin sataman kanssa käyty neuvotteluja – Hernesaareen talveksi 2021–2022 mahdollinen traileriparkkikokeilu
- Selvitetään eri laajenemisalueita ja tilapäisiä alueita kaupungissa.⁷¹

Kaupunki laati vuonna 2016 selvityksen veneiden talvipaikoista.⁷² Kaupunkiympäristön toimialalla niin sanottu talvisäilytyksen kehittämisen työryhmä on päivittänyt selvityksen, koska toteutusvaiheeseen siirryttäessä oli havaittu sekä maankäytöllisiä että toimenpiteisiin liittyviä haasteita. Työryhmässä oli mukana edustajia sekä kaupunkiympäristön toimialalta että kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalta, ja jälkimmäinen toimiala vastasi Helveneen osallistamisesta työhön.⁷³

2.3.3 Ranta-alueiden paikkoja yritystoimintaan on kartoitettu

Merellisessä strategiassa todetaan, että erityyppisten veneilijöiden tarpeet selvitetään. Näin on toimittu, koska tarpeita selvitetään kirjallisten vastausten mukaan systemaattisesti vuosittaisien veneseurojen (59 kpl) katselmuksien yhteydessä sekä

⁶⁷ Helveneen kirjallinen vastaus tiedusteluun 16.10.2020.

⁶⁸ Helveneen vastaus kumppaniryhmän jäsenille lähetettyyn tiedusteluun 11.11.2020.

⁶⁹ Helveneen kirjallinen vastaus tiedusteluun 16.10.2020.

⁷⁰ <https://www.helvene.fi/>. Luettu 8.12.2020.

⁷¹ Diaesitys, joka julkaistu Helveneen nettisivulla <https://www.helvene.fi/kommodorikokous/>. Luettu 8.12.2020.

⁷² Veneiden talvisäilytys Helsingissä, Sarja B/53, Liikuntaviraston julkaisusarja.

⁷³ Kaupunkiympäristön toimialan johtavan asiantuntijan haastattelu 7.10.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulKL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

kulttuuri ja vapaa-ajan teettämissä asiakaskyselyissä. Vuonna 2017 kysely lähetettiin yli 3 000 venepaikan haltijalle. Kysely oli tarkoitus toteuttaa uudestaan vuonna 2020, mutta kyselyn toteuttamisajankohta siirrettiin vuodelle 2021 pandemiatilanteen vuoksi.⁷⁴

Merellisessä strategiassa on tavoitteena myös venealan yrittäjien toimintamahdollisuuksien parantaminen. Kirjallisten vastausten mukaan toimintamahdollisuuksin vaikutetaan erityisesti kaavoituksella, mutta yksittäisissä tapauksissa, kun yrittäjät lähestyvät suoraan esimerkiksi kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan merellisiä palveluita, toimiala on etsinyt yhteistyössä muiden hallintokuntien kanssa ongelmien ratkaisua. Tilan puute on suurin ongelma nykyisillä yrittäjillä, mitä on vaikea ratkaista osana merellisen strategian toteuttamista.⁷⁵

Kun ei tarkastella pelkästään venealan yrittäjiä, vaan yrittäjiä kokonaisuutena, on yrittäjien toiminnan aloitusta pyritty helpottamaan kaupunkiympäristön toimialalla laatimalla yrittäjiä ja yrittäjäyhteistyötä palveleva rannan potentiaalisten palvelupaikkojen kartoitus. Ensimmäisessä vaiheessa 2019 kartoitettiin potentiaaliset rannan paikat, rakennukset ja tontit. Toisessa vaiheessa 2020 mietittiin palvelukeskittymiä, koska merelliset yrittäjät ovat usein aika pieniä ja hyötyvät klustereista tai ketjuista. Työssä kartoitettiin paikkoja, joissa on tai joihin voisi muodostua uusia palvelukeskittymiä. Lisäksi kesällä 2020 kaupunkiympäristön toimiala kartoitti Itä-Helsingin rantavyöhykkeen siitä näkökulmasta, mitkä alueet ovat paraatipaikkoja, jotka halutaan pitää tietynlaisina ja mitkä kokeiluun soveltuvia paikkoja eli joissa ei olla niin tiukkoja kaupunkikuvaan sopimisesta. Tämä on tärkeää, koska monet merelliset yrittäjät haluavat toimia väliaikaisesti tai kokeiluluontoisesti, ja he tarvitsevat nopeita kokeiluja sallivia paikkoja.⁷⁶

Kirjallisissa vastauksissa tuotiin esiin se, että sekä veneiden talvisäilytyskysymyksen että venealan yrittäjien tilakysymyksen ratkaisemisesta tekee haastavan se, että rantojen käyttö muuhun toimintaan lisääntyy ja ranta-alueet ovat resurssina yhä rajallisempi. Tähän liittyen pidetään tärkeänä selvittää, mitä toimintoja on välttämätöntä sijoittaa rannan tuntumaan ja mitä voi toteuttaa kauempana rannasta.⁷⁷

⁷⁴ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

⁷⁵ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

⁷⁶ Kaupunkiympäristön toimialan johtavan asiantuntijan haastattelu 7.10.2020.

⁷⁷ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulkL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

2.3.4 Venepaikkoihin liittyviä palveluja on digitalisoitu

Vene Helsingissä -hankkeen tavoitteena on digitalisoida Helsingin kaupungin omistamiin venepaikkoihin liittyviä palveluita.⁷⁸ Lokakuussa 2020 uusi venepaikkajärjestelmä oli saatu kaupungin työntekijöiden käyttöön, mutta asiakkaiden käyttöliittymä vielä puuttui. Satamat, laiturit, venepaikat, talvisäilytyspaikat ja -alueet löytyvät järjestelmästä. Kaikki asiakkaiden hakemukset ja ilmoitukset ovat nyt sähköisiä ja selattavissa sekä käsiteltävissä järjestelmässä. Vanhojen asiakkaiden (9 000 kpl) tiedot on siirretty uuteen järjestelmään ja työntekijät käyttävät jo sitä. Talvisäilytyksen sähköinen laskutus on aloitettu ja seuraavaksi on vuorossa venepaikka-asiakkaiden laskutus. Järjestelmästä puuttuu vielä asiakkaiden käyttöliittymä, integraatio sopimusten allekirjoitukseen sähköisesti sekä viestin lähetysominaisuus.⁷⁹ Venepaikkojen sähköinen haku tuli käyttöön jo tammikuussa 2019.⁸⁰

Ahti-hanke

Merellisen strategian mukaan Ahti-hankkeessa Helsingin kaupunki kehittää yhdessä veneilyalan yritysten, venekerhojen ja muiden toimijoiden kanssa yhteisen avoimen resurssirajapinnan, joka mahdollistaa kaupungin, yritysten ja yksityishenkilöiden omistamien merelliseen ympäristöön liittyvien resurssien ja palveluiden varaamisen verkossa erilaisten käyttöliittymien kautta.⁸¹ Tätä tavoitetta ei saavutettu. Sen sijaan luotiin pohjaa jatkokehitykselle.⁸²

Ahti-hanke on kehittänyt yhdessä veneilyalan yritysten, venekerhojen, naapurikuntien ja muiden toimijoiden kanssa yhteisen ekosysteemin ja mobiilin palvelualustan, joka mahdollistaa kaupungin, yritysten ja yksityishenkilöiden omistamien merelliseen ympäristöön liittyvien resurssien ja palveluiden esittelyn, tutkimisen ja tilauksen.⁸³

Ahti-palvelun ensimmäinen versio julkaistiin 16.6.2020 ja siinä on mukana 564 kohdetta ja palvelua. Ahdissa on myös rajapinta uusien kohteiden tietojen ilmoittamiseen: seuraavaksi lisätään luonnonsuojelualueet ja luontotiedot. Hankkeen viimeinen osuus keskittyy omistajuuden muodostamiseen ja hankkeessa saavutettujen ratkaisujen laajempaan hyödyntämiseen kulttuurin ja vapaa-ajan palveluissa; jatkosta päätetään syksyn 2020 aikana.⁸⁴

⁷⁸ <https://1598675.169.directo.fi/@Bin/c278f9c8768a524a9018419bc22afd81/1608034963/application/pdf/417721/Vene%20Helsingiss%c3%a4%20-hankkeen%20esittely%20digiryhm%c3%a4ss%c3%a4%20Suvi%20Ervamaa%2019.10.2018.pdf> Vene Helsingissä -diaesitys. Luettu 9.12.2020.

⁷⁹ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

⁸⁰ <https://www.hel.fi/uutiset/fi/kulttuurin-ja-vapaa-ajan-toimiala/helsingin-venepaikkojen-haku-sahkoiseksi>. Luettu 7.12.2020.

⁸¹ Merellinen strategia 2030, s. 5.

⁸² Merellinen strategia, toteumaraportti, versio 12.11.2020.

⁸³ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

⁸⁴ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

2.3.5 Ranta-alueille on avautunut uusia palveluita

Strategiassa tavoitteena oli merta hyödyntävän yritystoiminnan mahdollistaminen ja rannan palveluiden monimuotoisuuden vahvistaminen. Helsingin ranta-alueiden toimipaikoista on nyt ensimmäistä kertaa laadittu kooste. Kooste sisältää ensivaiheessa 120 mahdollista kohdetta esimerkiksi kahviloille tai vesiurheilulle. Kooste pyrkii helpottamaan kaupungin asiantuntijoiden, yrittäjien ja muiden toimijoiden työtä, jotka ovat etsimässä toiminnalleen uutta paikkaa.⁸⁵ Yritysyhteistyötä on käsitelty laajemmin luvussa 2.5.2.

Merta hyödyntävää yritystoimintaa on pääosin mahdollistettu strategian mukaisesti. Kaupunkiveneet saatiin Helsinkiin strategian mukaisesti kesällä 2019 yhteistyössä veneyritys Skipperin kanssa. Majamaja-majoituskonsepti oli merellisessä strategiassa kaavailtu Nuottasaareen. Toteutus onnistui Laajasaloon, jonne valmistui kesällä 2020 ensimmäinen Majamaja-mökki. Mökkejä tulee yhteensä viisi.⁸⁶ Niistä kaksi on valmiina, ja vuokraus käynnistyy keväällä.⁸⁷ Toimenpiteen toteuttaminen on siis edennyt hyvin.

Lisäksi vesiurheilukeskus Laguuni avasi kesällä 2020 Hietaniemeen kevyttä toimintaa.⁸⁸ Varsinaiset vesiurheilukeskukset ovat tulossa Hietaniemeen ja Rastilaan kesällä 2021.⁸⁹ Lisäksi valtuusto on hyväksynyt Hernesaaren asemakaavan 22.4.2020. Asemakaavaan on sisällytetty vesiurheilukeskus.⁹⁰

2.4 Onko kaupungin sisäistä yhteistyötä tiivistetty?

Tässä luvussa vastataan osakysymykseen 4, onko kaupungin sisäistä yhteistyötä merellisissä asioissa tiivistetty. Osakysymystä tarkentaviksi kysymyksiksi asetettiin: Onko merellisen projektiryhmän toiminta vakiinnutettu? ja Onko palveluiden välistä yhteistyötä ja viestintäyhteistyötä vahvistettu? Taulukosta 4 nähdään, että projektiryhmän toiminta on vakiinnutettu, palveluiden välistä yhteistyötä on vahvistettu ja viestintäyhteistyötä on vahvistettu.

⁸⁵ Helsingin kaupungin tiedote 2.10.2019: Helsingin rantareitille 120 uutta paikkaa palveluille ja paremmat opasteet. <https://www.hel.fi/uutiset/fi/kaupunginkanslia/helsingin-rantareitille-120-uutta-paikkaa-palveluille-ja-paremmat-opasteet>. Luettu 25.11.2020.

⁸⁶ Helsingin kaupungin tiedote 25.8.2020 <https://www.hel.fi/uutiset/fi/kaupunginkanslia/laajasalosta-tuli-merellisten-keksintojen-testauspaikka> Luettu 2.2.2021.

⁸⁷ Merellisen Helsingin projektipäälliköltä 3.2.2021 tapaamisessa saadut tiedot.

⁸⁸ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

⁸⁹

Merellisen Helsingin projektipäälliköltä 3.2.2021 tapaamisessa saadut tiedot.

⁹⁰ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Taulukko 4 Kaupungin sisäisen yhteistyön tiivistämiseen liittyvien toimenpiteiden toteutuminen

Merellisen strategian toimenpiteet 2019–2022		Arvio toteutumisesta
Merellisen projektiryhmän toiminnan vakiinnuttaminen		
1) Merellisen projektiryhmän toiminnan vakiinnuttaminen ja palveluiden välisen yhteistyön vahvistaminen.		
2) Viestintäyhteistyön vahvistaminen		

2.4.1 Projektiryhmä on vahvistanut palveluiden välistä yhteistyötä

Merellisen Helsingin projektipäällikkö aloitti työnsä huhtikuussa 2018.⁹¹ Alkuvaiheessa merellisen Helsingin hankkeelle oli nimetty projektiorganisaatio, jossa oli yhteensä 15 jäsentä. Heistä kolme oli kaupungin ulkopuolisia tahoja. Projektipäällikkö halusi kuitenkin muodostaa ”kädet savessa” -projektiryhmän⁹² ja aiempi projektiorganisaatio korvattiin 20 hengen ryhmällä, jossa kaikki ovat kaupungin työntekijöitä. ”Kädet savessa” -termillä projektipäällikkö tarkoittaa sitä, että ryhmässä on sellaisia työntekijöitä, jotka pystyvät tekemään kaupunkistrategian edellyttämiä konkreettisia tekoja. Samaan aikaan perustettiin merellisten kumppanien ryhmä ja yritys yhteistyöverkosto tukemaan kaupunkiorganisaation ulkopuolisten toimijoiden näkemysten enintään parempaa huomioimista.⁹³

Projektiryhmässä ovat laajasti edustettuna merellistä työtä tekevät toimialat, palvelut ja projektit.⁹⁴ Käytännössä ryhmän jäsenistä projektipäällikön lisäksi kahdeksan jäsentä ovat erityisen aktiivisesti osallistuneet merelliseen kehittämiseen.⁹⁵ Projektiryhmä eli 20 hengen kokoonpano kokoontuu noin kahden kuukauden välein. Toimenpiteitä kuitenkin edistetään pienemmillä kokoonpanoilla jatkuvasti.⁹⁶

Kirjallisten vastausten mukaan Helsingin kaupungin sisällä koordinaatio ja yhteistyö merellisissä asioissa on parantunut. Asioita tehdään huomattavasti aiempaa enemmän yhdessä ja erilaista osaamista hyödyntäen.⁹⁷ Kaupunkiympäristön toimialalla

⁹¹ Helsingin kaupungin tiedote 19.4.2018: Helsinki sai satoja ideoita merellisen tarjonnan kehittämiseksi. <https://www.hel.fi/uutiset/fi/kaupunginkanslia/helsinki-sai-satoja-ideoita-merellisen-tarjonnan-kehittamiseksi>. Luettu 8.12.2020.

⁹² Merellisen Helsingin projektipäällikön haastattelu, arvioinnin aloitustapaaminen 23.9.2020.

⁹³ Merellisen Helsingin projektipäällikön haastattelu, arvioinnin aloitustapaaminen 23.9.2020 ja projektipäällikön kommentit muistiluonnokseen 30.1.2021.

⁹⁴ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

⁹⁵ Merellisen Helsingin projektipäällikön täsmennys sähköpostitse 8.10.2020.

⁹⁶ Merellisen Helsingin projektipäällikön haastattelu, arvioinnin aloitustapaaminen 23.9.2020 ja Merellinen strategia, toteumaraportti, versio 12.11.2020.

⁹⁷ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

merellistä strategiaa koordinoivan asiantuntijan mukaan Merellinen Helsinki strategian kärkihankkeena on lisännyt yhteistyötä toimialojen välillä ja kumppanien kanssa. Hänen arvionsa mukaan toimialauudistus on poistanut virastojen välisiä katkoksia ja merkittävästi sujuvoittanut palveluiden välistä yhteistyötä. Erityisesti projektiryhmä on tiivistänyt toimialojen välistä työtä ja tärkeä merkitys on ollut erillisen projektipäällikön nimeämisellä. Projektiryhmän ja projektipäällikön työn ansiosta tieto kulkee entistä paremmin palveluiden ja toimialojen välillä ja hankkeista viestitään myös ulospäin koordinoitusti.⁹⁸

Arviointia varten pyydettiin projektiryhmän jäsenten näkemyksiä tiettyihin väittämiin merellisestä yhteistyöstä ja merellisten asioiden johtamisesta. Projektipäällikölle kyselyä ei lähetetty. Kysely lähetettiin 18:lle ryhmän jäsenelle, joista 12 vastasi. On oletettavaa, että kyselyyn ovat vastanneet erityisesti ne kahdeksan jäsentä, jotka projektipäällikön kuvauksen mukaan ovat eniten osallistuneet merellisen Helsingin kehittämiseen. Kysely oli kuitenkin anonymi, joten tämä on vain oletus.

Kuviosta 2 nähdään, että projektiryhmän jäsenet olivat yksimielisimpiä siitä, että toimialojen välinen yhteistyö merellisissä asioissa on parantunut. Keskimäärin melko samaa mieltä oltiin siitä, että merellisen projektiryhmän toimintatapa on vakiintunut. Se, ettei arvio ollut lähempänä viittä, voi johtua siitä, että projektiryhmässä on ollut laajempi kokoonpano, joka kokoontuu neljä kertaa vuodessa ja lisäksi yhteistyötä on tehty pienemmillä kokoonpanoilla. Näyttää kuitenkin siltä, että merellisen strategian tavoitteen mukaisesti merellisen projektiryhmän toiminta on vakiinnutettu ja palveluiden välinen yhteistyö on vahvistunut.

Kuvio 1 Projektiryhmän jäsenten näkemykset merellisestä yhteistyöstä asteikolla 1= täysin eri mieltä–5= täysin samaa mieltä (N=12)

⁹⁸ Kaupunkiympäristön toimialan johtavan asiantuntijan haastattelu 7.10.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Kuviossa 2 arvo 3 kuvaa sitä, että vastaajat olivat keskimäärin ”ei samaa eikä eri mieltä”. Väittämä ”Kaupungin sisäiset roolit ja vastuut merellisissä asioissa ovat riittävän selkeitä” sai arvon 3, mutta käytännössä tämä väittämä jakoi mielipiteitä niin, että kolmasosa vastaajista oli melko tai täysin eri mieltä asiasta ja vastaavasti kolmasosa vastaajista oli melko tai täysin samaa meiltä asiasta. Kolmasosa puolestaan ei ollut samaa eikä eri mieltä. Kokemuksia vastuiden hajanaisuudesta avataan luvussa 2.4.3.

Kuviossa 3 on esitetty projektiryhmän jäsenten näkemyksiä merellisten asioiden johtamisesta. Viestinnän koetaan toimivan parhaiten. Kriittisin näkemys on väittämästä ”Merellisen Helsingin kehittämishankkeiden tarvitsema rahoitus on tarvittaessa järjestynyt.”

Kuvio 2 Projektiryhmän jäsenten näkemykset merellisten asioiden johtamisesta asteikolla 1= täysin eri mieltä – 5=täysin samaa mieltä (N=12)

2.4.2 Merellisen Helsingin viestintäyhteistyö on luotu

Merellistä Helsinkiä koskevaa viestintää koordinoi 11 hengen viestintäryhmä. Viestintäryhmää vetää kaupunginkanslian viestintäasiantuntija yhdessä Merellisen Helsingin projektipäällikön kanssa.⁹⁹ Ryhmässä ovat edustettuina kaupunginkanslian lisäksi kulttuurin ja vapaa-ajan sekä kaupunkiympäristön toimialat, Helsinki Marketing Oy ja Helsinki Biennaali.¹⁰⁰ Merellisessä strategiassa oli tavoitteena vahvistaa viestintäyhteistyötä, mikä on toteutunut ryhmän toiminnan myötä.

⁹⁹ Merellisen Helsingin projektipäällikön haastattelu, arvioinnin aloitustapaaminen 23.9.2020 ja projektipäällikön kommentit muistiluonnokseen 30.1.2021.

¹⁰⁰ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Kirjallisten vastausten mukaan viestintä merellisissä asioissa on ollut yhtenäistä. Yhdessä tehdyt kampanjat ovat olleet vaikuttavia ja kustannustehokkaita. Viestintäryhmän ansiosta mediaa on pystytty palvelemaan aiempaa paremmin. Kaupungin omia viestintäkanavia on hyödynnetty. Lisäksi on ollut valmius kriisiviestintään.¹⁰¹

Kuten kuviosta 3 nähtiin, merellisen Helsingin projektiryhmän jäsenten mielestä merellisistä asioista viestiminen on toiminut keskimäärin melko hyvin. Merellisen Helsingin projektipäällikön mukaan viestintä on onnistunut hyvin, koska sitä on johdettu ja toteutettu ammattimaisesti.¹⁰²

2.4.3 Projektiryhmän jäsenet tunnistivat monia onnistumisia

Projektiryhmän jäseniltä kysyttiin, mitkä asiat toimivat hyvin Helsingin merellisyyden edistämisessä. Vastaaajia oli yhteensä 12 ja heistä kahdeksan nosti esiin kaupunginkansliaan palkatun projektipäällikön merkityksen merellisen Helsingin tavoitteiden etenemisessä. Sitä pidettiin hyvänä, että strategian kärkihankkeen johtovastuu on ollut selkeästi kaupunginkansliassa. Projektipäällikkö henkilönä sai paljon kiitosta toiminnastaan. Erään vastaajan mukaan se, että projektia johdetaan, näkyy myös ulospäin ja mediassa.¹⁰³

Lähes yhtä moni, seitsemän projektiryhmän jäsentä nosti onnistumiseksi sen, että yhteistyö kaupungin sisällä on toiminut hyvin. Yhteistyö toimialojen välillä on tiivistynyt ja sen ansiosta myös yhteistyö yritysten kanssa on parantunut. Muita, useamman kuin yhden maininnan saaneita onnistumisia olivat se, että kaupungin tahtotila merellisissä asioissa on merellisen strategian luomisen myötä selkeä ja se, että tämän kautta merelliseen kehittämiseen on perustellumpaa pyytää resursseja ja työaika.¹⁰⁴

Kerran mainittuja onnistumisia olivat seuraavat: rantojen aktivointi, saariston avaaminen, kokeilut, viestintä ja markkinointi sekä se, että tavoitteet on saavutettu hyvin.¹⁰⁵

Projektiryhmän jäseniltä tiedusteltiin myös, mitkä asiat toimivat hyvin kaupungin sisäisessä yhteistyössä merellisissä asioissa. Kuten edellä jo nostettiin yhdeksi vahvuudeksi kaupungin sisäisen yhteistyön onnistuminen, näissäkin vastauksissa korostui se, että yhteistyö on parantunut ja sillä on ollut myönteisiä vaikutuksia: jaettu tilannekuva, toimijat tuntevat toisensa ja oikeat henkilöt löytyvät nopeammin, yhteistyö operatiivisella tasolla toimii hyvin ja asioiden väliset yhteydet ymmärretään paremmin. Säännölliset kokoukset ja erilaisten ryhmien muodostaminen nostettiin myös esiin. Erään vastaajan mukaan ryhmissä on ratkaisuhakuinen työote eli vaikka eri

¹⁰¹ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

¹⁰² Merellisen Helsingin projektipäällikön kommentit muistiolounnokseen 30.1.2021.

¹⁰³ Kysely projektiryhmän jäsenille, avovastaukset.

¹⁰⁴ Kysely projektiryhmän jäsenille, avovastaukset.

¹⁰⁵ Kysely projektiryhmän jäsenille, avovastaukset.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

toimialoilla ja yksiköillä on oma lähestymiskulma asioihin, kyetään asioihin hakemaan ja saamaan ratkaisuja. Esimerkkinä onnistuneesta ryhmästä mainittiin monialaisesta asiantuntijajoukosta koostuva Laivatyöryhmä, joka käsittelee kelluvia hankkeita.¹⁰⁶

2.4.4 Hajanaiset vastuut tunnistettiin merkittävimmäksi ongelmaksi

Projektiryhmän jäseniltä kysyttiin myös, missä asioissa on parannettavaa. Kuusi vastaajaa nosti esiin hajanaisen vastuun ja heistä osa samassa yhteydessä resursoinnin haasteet ja niukat resurssit. Merellisen Helsingin kehittämisessä projektipäälliköllä on ollut koordinaatiovastuu, mutta ei päätösvaltaa eikä budjettia. Käytännön toimenpiteitä on tehty toimialojen palveluissa, joissa hankkeita vetävät henkilöt ovat joutuneet etsimään strategian osahankkeille rahoitusta. Yhtenä ratkaisumallina tähän esitettiin mallin ottaminen aluerakentamishankkeista, jotka on sijoitettu organisatorisesti kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosastolle. Aluerakentamishankkeille on osoitettu sekä henkilöresurssit että talousarviossa määrärahat.¹⁰⁷

Hajanaista vastuuta kuvattiin esimerkiksi siten, että vastuutahoa ei aina tiedetä tai sitä ei ole. Jotkut asiat voivat myös olla niin hajautuneita eri toimialoille ja palveluihin, ettei ole selvää, kuka voi päättää, miten edetään. Hajautetun rakenteen haittapuolena esitettiin myös se, että isompia strategisia päätöksiä ei ole pystytty ratkaisemaan. Toiveena oli, että luotaisiin selkeät toimintamallit tai prosessit, ja roolit olisivat selkeitä. Yksi vastaaja näki nykytilanteessa projektipäällikön vastuun korostuvan liikaa ja toivoi laajempaa vastuunottoa. Eräs vastaaja totesi, että merellisen palvelun pitäisi näkyä kaupunkilaiselle yhtenä kokonaisuutena, vaikka toimijoita olisikin useampia.¹⁰⁸

Viisi vastaajaa korosti sitä, että jatkuvuus täytyy turvata nyt, kun valtuustokausi on päättymässä. He korostivat pitkäjänteisen työn merkitystä. Jatkuvuudella tarkoitettiin myös resurssien turvaamista. Eräs vastaaja kytki pitkäjänteisyyden yrittäjien huomiointiin: pitkäjänteisellä työllä yrittäjien hajanaiseen joukkoon voitaisiin saada enemmän pysyvyyttä, laatua ja monipuolisuutta.¹⁰⁹

Yksittäisiä mainintoja parannettaviksi asioiksi saivat seuraavat:

- parempi sisäinen viestintä, jotta asioita ei tule yllätyksenä
- kaupungilta lisää henkilöresursseja yrittäjien ottamiseen mukaan kehitystyöhön
- kaupungin päätökset kestävät yrittäjien näkökulmasta liian kauan
- jatketaan vesiliikenteen, erityisesti julkisen liikenteen kehittämistä ja uusien innovaatioiden käyttöönottoa
- tavoitteita on paljon ja ne voivat olla ristiriitaisia

¹⁰⁶ Kysely projektiryhmän jäsenille, avovastaukset.

¹⁰⁷ Kysely projektiryhmän jäsenille, avovastaukset.

¹⁰⁸ Kysely projektiryhmän jäsenille, avovastaukset.

¹⁰⁹ Kysely projektiryhmän jäsenille, avovastaukset.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulkL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

- osa kaupunkilaisista puolustaa saavutettuja etuja; kaupungin tulisi linjakaasti toteuttaa strategiaansa ristiriitatilanteissa
- Saarten virkistyspalveluiden kehittäminen: Merellisyyden edistämässä tulee muistaa myös saarten arvokas luonto ja ohjata käyttöä kulutusta kestäviin kohteisiin sekä parantaa kulutuskestävyyttä erilaisilla rakenteilla ja opastuksella. Saarten hoitoon ja erilaisten rakenteiden korjauksiin pitää myös varata vuosittain budjetissa riittävät resurssit.

Projektiryhmän jäseniltä tiedusteltiin myös, missä asioissa on parannettavaa kaupungin sisäisessä yhteistyössä merellisissä asioissa. Tässä kohtaa tuotiin osittain esiin samoja asioita kuin edellä yleisemmän tason kysymyksessä, joten seuraavassa käsitellään uusia näkökulmia, joita nostettiin esiin. Kolmen vastaajan vastauksista on pääteltävissä, että kaupungin toiminta koetaan edelleen osittain jähmeänä. Erään vastaajan sanoin: "Kaupunkiorganisaatio on laaja ja hajanainen. Eri tahoilla on omat budjetit ja tavoitteet, jotka myös voivat olla osin ristiriidassa kaupunkistrategian tavoitteiden kanssa. Toimijoiden tahtotila on kova ja tavoitteet selvät. Kaupungin merellisen strategian liike-energia on suuri, mutta kaupunkiorganisaatio itsessään jarruttaa kehittämistyötä." Kaksi muuta vastajaa painotti päätöksenteon hitautta eli se, joka asiasta päättää, ei ehdi paneutua asiaan. Esimerkiksi kaupungin ulkopuolelta tullee kehitysideoihin reagointi tai kaupungin toimijoiden itsensä havaitsemien epäkohtien korjaaminen voi kestää siksi kauan.¹¹⁰

Kahden vastaajan mukaan luonto- ja ympäristöasioiden huomioimiseksi tarvittaisiin selkeä prosessi, koska tällä hetkellä merellisen strategian toteuttaminen luonnon ehdoilla¹¹¹ ei näy riittävän selkeästi ja tehdyt luontoselvitykset saatetaan unohtaa. Yhden vastaajan mukaan tiedonkulkua toimialojen välillä tulisi edelleen parantaa: nyt eri toimialoilla saattaa olla päällekkäisiä suunnitelmia, joita edistetään toisistaan tietämättä. Toinen vastaaja ehdottikin sen kartoittamista, onko kaupungilla vielä muita tahoja nykyisten lisäksi, jotka pitäisi osallistaa yhteiseen tekemiseen. Hän ehdotti myös sitä, että yrittäjien kanssa käytäisiin laajempaa keskustelua siitä, miten kaupunki voisi palvella heitä merellisissä asioissa vielä paremmin. Myös toinen vastaaja painotti yritysten kanssa toimimisen tärkeyttä: yritysten on voitava luottaa siihen, että kaupunki panostaa merellisyyteen pitkäjänteisesti. Hänen mukaansa kaupungin pitäisi tukea saarissa palveluja tuottavia yrittäjiä, koska saarissa toimiminen on vaativampaa kuin mantereella. Tähän liittyen hän toivoi, että merellistä strategiaa edistävät toimialat ja palvelut lisäisivät sekä henkilöresursseja että euromääräisiä resursseja merelliseen työhön.¹¹²

Erään vastaajan mukaan on ollut epäselvyyttä siitä, millä aikataululla jotkin hankkeet etenevät. Tämä on tullut ilmi erityisesti, jos jokin asia on viivästynyt. Tällöin asia on

¹¹⁰ Kysely projektiryhmän jäsenille, avovastaukset.

¹¹¹ Merellisen strategian tavoitteena muun muassa: "Rantojen ja saariston suunnittelu ja käyttö on vastuullista. Helsinki vaalii aktiivisesti arvokasta meriluontoaan. Rantojen ja saariston suunnittelu ja käyttö toteutetaan herkän saaristoluonnon, ainutlaatuisen Itämeren ja monikerroksisen kulttuuriperinnön ehdoilla."

¹¹² Kysely projektiryhmän jäsenille, avovastaukset.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

jäänyt ikään kuin roikkumaan, milloin siihen palataan. Yksi vastaaja toi esiin, että projektipäällikkö on tehnyt oikeansuuntaista työtä löytäessään projektiryhmään henkilöitä, jotka työssään konkreettisesti voivat edistää merellisyyttä, mutta totesi kaupunkiorganisaatiossa edelleen vallitsevan päällikkökeskeisen toimintatavan, jossa ryhmiin nimetään henkilöitä aseman perusteella.

2.5 Onko ulkoista yhteistyötä tiivistetty?

Tässä luvussa vastataan osakysymykseen 5: ”Onko ulkoista yhteistyötä tiivistetty”. Taulukosta 5 nähdään, että neljästä merellisen strategian toimenpiteestä kolme on toteutunut hyvin. Lupaprosessien selkeyttämistyö on edelleen käynnissä. Asiaan on kiinnitetty huomiota erityisesti niin sanotussa laivatyöryhmässä ja yritysluotsien työssä.

Taulukko 5 Ulkoisen yhteistyön tiivistämiseen liittyvien toimenpiteiden toteutuminen

Merellisen strategian toimenpiteet 2019–2022	Arvio toteutumisesta
Kumppaniyhteistyöryhmän toiminnan vakiinnuttaminen	
Yritysyhteistyön vahvistaminen	
1) Merellisten yrittäjien kanssa tehtävän yhteistyön käytäntöjen ja toimintatapojen vakiinnuttaminen	
2) Lupaprosessien selkeyttäminen	
3) Viestintä- ja markkinointiyhteistyön vahvistaminen	

Merellisen strategian tavoitteena oli kumppaniyhteistyöryhmän toiminnan vakiinnuttaminen sekä yritysyhteistyön vahvistaminen. Strategian mukaan Helsingin kaupungin ja tärkeimpien kumppanien välistä yhteistyötä vakiinnutetaan sekä toteutetaan yhteisiä hankkeita ja kehitystyötä.¹¹³ Toimenpiteen toteuttamisen aikatauluksi oli asetettu vuosi 2019. Yritysyhteistyön vahvistamisella tavoitellaan merellisten yrittäjien kanssa tehtävän yhteistyön toimintatapojen ja käytäntöjen vakiinnuttamista, lupaprosessien selkeyttämistä ja viestintä- ja markkinointiyhteistyön vahvistamista.

2.5.1 Kumppaniyhteistyöryhmän toiminta on vakiinnutettu

Strategiakaudella on perustettu säännöllisesti kokoontuva merellinen kumppaniyryhmä, jonka puheenjohtajana toimii elinkeinojohtaja. Ryhmä on kokoontunut kolmesta neljään kertaa vuodessa. Kumppaniyryhmään kuuluvat saariston tärkeimmät

¹¹³ Merellisessä strategiassa mainittu esimerkkeinä merellinen huolto, Helsinki Biennaali, vesiliikenne, saariston kaavojen toteutus.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

maanomistajat ja hallinnoijat, yrittäjät ja venekerhot.¹¹⁴ Merellisen strategian projektipäällikön mukaan merellinen strategia on ollut vahvasti kumppanuuksien vahvistamisesta. Hän kuitenkin korostaa, että suurin osa kaupungin ja kumppanien välisestä yhteistyöstä tapahtuu kumppanuusryhmän ulkopuolella kahdenkeskisenä yhteistyönä. Hän pitää sitä kaikista vaikuttavimpana työnä.¹¹⁵

Kaupunkiympäristön toimialan johtavan asiantuntijan mukaan yhteistyö merellisten kumppanien kanssa on ollut aikaisempaa aktiivisempaa ja tavoitteet on koettu enemmän yhteisiksi. Esimerkkeinä yhteistyöstä hän mainitsi erilaiset työryhmät, Helsinki Biennaalin ja merellisen huoltotukikohdan selvityksen. Hänen mukaansa kaupungin ja kumppanien yhteisissä tavoitteissa riittää kuitenkin haastetta jatkossa ja ne vaativat työstämistä.¹¹⁶ Kumppanuuksia on lisäksi vahvistettu Espoon ja Helsingin järjestämällä yhteisillä meriseminaareilla, messuesiintymisillä sekä viestintähankkeilla. Meriseminaareihin on osallistunut kaupunkien, valtion, yhteisöjen ja yritysten edustajia.¹¹⁷ Lisäksi lähisaariston avaamista on tehty yhteistyössä saarten asukkaiden ja mökkiläisten kanssa.¹¹⁸

Strategiakaudella on toteutettu kumppanien kanssa yhteisiä hankkeita ja tehty kehitystyötä. Metsähallituksen kanssa toteutettiin Vallisaaren asemakaavatyö ja rakennettiin saareen kunnallistekniikka sekä mahdollistettiin Helsinki Biennaalin toteutuminen 2021. Merelliseen huoltotukikohtaan liittyviä selvityksiä on tehty Puolustusvoimien, Senaatin ja Metsähallituksen kanssa.¹¹⁹

Vesiliikenteen kilpailutusta on tehty markkinavuoropuheluna vesiliikenneyrittäjien kanssa sekä yhdessä muiden vesiliikennettä hankkivien tahojen kanssa, joita ovat Metsähallitus, Suomenlinnan hoitokunta, Helsingin seurakuntayhtymä ja Korkeasaaren eläintarhan säätiö. Strategiakaudella vesiliikenne saatiin HSL-reittioppaaseen yhteistyössä HSL:n ja Espoon kanssa, Helsingin aloitteesta.¹²⁰

Merellisen Helsingin projektipäällikön mukaan kumppanuuksien kanssa on otettu isoja askelia. Helsinki ei toimi yksin merialueellaan, vaan palvelut riippuvat myös muista toimijoista kuin Helsingin kaupungista. Kun tehdään tiivistä yhteistyötä kumppanien kanssa, kaikki osapuolet eivät ole aina samaa mieltä. Yhteistyön syventyessä

¹¹⁴ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020 ja merellisen strategian projektipäällikön haastattelu 23.9.2020. Kumppaniryhmässä on edustajat Metsähallitukselta, Senaatti-kiinteistöltä, Suomenlinnan hoitokunnalta, Helsingin Satama Oy:ltä, Korkeasaaren eläintarhan säätiöstä, Oy Lonnan Hyväntuulenteitaalta, Sun Lines Oy:ltä ja Helveneeltä.

¹¹⁵ Merellisen strategian projektipäällikön haastattelu 23.9.2020.

¹¹⁶ Kaupunkiympäristön toimialan johtavan asiantuntijan haastattelu 7.10.2020.

¹¹⁷ Merellisen Helsingin projektipäälliköltä sähköpostitse saadut tiedot 30.1.2021.

¹¹⁸ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

¹¹⁹ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

¹²⁰ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020 ja Merellisen Helsingin projektipäälliköltä sähköpostitse saadut tiedot 30.1.2021.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulkL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

nousee esille myös asioita, joista ollaan eri mieltä. Samalla esille nousee kehityskohteita.¹²¹

Kumppaniyhteistyöryhmän jäsenten näkemyksiä

Kumppaniyhteistyöryhmän jäsenille lähetettiin tietopyyntö, jossa esitettiin kysymyksiä merellisestä kumppaniyhteistyöstä kaupungin kanssa. Tietopyyntö lähetettiin kahdeksalle ja vastauksia saatiin kuusi. Useampi vastaaja oli sitä mieltä, että merellinen yhteistyö on kehittynyt hyvään suuntaan ja se on ainakin osittain vakiintunutta. Tapaamiset ovat olleet säännöllisiä ja erilaisia työryhmiä on perustettu strategiakaudella. Kaupungin kanssa on myös toteutettu erilaisia pilotteja, kuten Ahti-palvelu ja Kauppatorin opastejärjestelmä.¹²²

Pääosalle tiedusteluun vastanneista oli selvää, mikä taho kaupungilla vastaa merellisistä asioista. Vastauksissa kuitenkin toistui, että kumppaneilla on ollut haasteita paikantaa oikeita vastuutahoja kaupungin organisaatiouudistuksen jälkeen. Vanhassa virastorakenteessa oli helpompi mieltää, kuka vastaa asiasta ja on koettu, että vastuut ovat uudistuksen myötä hajautuneet eri toimialoille. Nykyorganisaatiossa erityisesti budjetointiin ja investointeihin liittyvät asiat eivät enää ole yhtä selkeästi hallinnoituja. Yhdessä vastauksessa mainittiin, että parannusta on tapahtunut siinä, että merellisen Helsingin projektipäällikkö on toiminut yhteishenkilönä ja hänen kauttaan on ollut mahdollista saada selvyyttä epäselviin asioihin.¹²³

Yhteiset hankkeet ja kehitystyö merellisissä asioissa kaupungin kanssa ovat sujuneet vastaajien mukaan hyvin tai ainakin kohtuullisesti. Kehitys tässä asiassa on ollut oikean suuntaista. Merellisen Helsingin projektipäällikkö ja vesiliikenneasiamies saivat yhdeltä vastaajalta erityismaininnan hyvästä yhteistyöstä ja säännöllisestä yhteydenpidosta. Vastauksissa mainittiin kuitenkin useita yhteistyön haasteita. Hankkeita usein aloitetaan, mutta ne jäävät jostain syystä kesken tai etenevät niin hitaasti, että toimijat eivät ole enää tietoisia niiden tilanteesta. Nämä heikentävät kuvaa kaupungin kyvystä saada muutoksia aikaan. Vastauksessa tuotiin esimerkkinä esille Kauppatorin alueen vesiliikenteen kehittäminen. Vastauksessa toivottiin suurien hankkeiden osalta aktiivisempaa viestintää sekä hyvin onnistuneiden hankkeiden esille tuomista, sillä hyvin onnistuneet hankkeet jäävät usein hitaasti etenevien tai keskeytyneiden varjoon.

Eräs kumppaniyhteistyöryhmän jäsen toi esille, että kaupungin eri toimijat saattavat tehdä samantyyllisiä hankkeita rinnakkain, jolloin toimijan on vaikea ymmärtää, miten ne liittyvät toisiinsa. Yhden vastaajan mukaan vaikuttaminen asioiden kulkuun ja hankkeiden suunnitteluun on hankalaa. Ongelma liittyy usein tiedonkulkuun ja tiedon

¹²¹ Arviointikäynti kaupunginkansliassa, projektipäällikön esitysmateriaali 3.11.2020.

¹²² Kumppaniryhmälle osoitetun sähköpostitiedustelun vastaukset marraskuussa 2020.

¹²³ Kumppaniryhmälle osoitetun sähköpostitiedustelun vastaukset marraskuussa 2020.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

hukkumiseen kaupungin byrokratiaan. Tätä on esiintynyt erityisesti vesireittien kehittämisen ja kaupunkisuunnittelun yhteydessä. Vastauksissa mainittiin myös, että kaupungin päätöksenteko on usein hidasta. Yksi vastaaja koki, että kaupungin uusi organisaatiomalli aiheuttaa haasteita myös yhteisten hankkeiden sujumiseen, kun kokonaisvaltainen koordinoiva taho puuttuu.¹²⁴

Kumppaniyhteistyöryhmän jäseniltä tiedusteltiin, onko merellisen Helsingin markkinointi aikaisempaa yhtenäisempää ja onko kaupungin toiminnassa nähtävissä aiempaa kokonaisvaltaisempi saariston kehittämisote. Kuudesta vastaajasta viiden mukaan saariston kokonaisvaltainen kehittäminen on pääosin kehittynyt oikeaan suuntaan. Saariston korostaminen merellisessä strategiassa nähtiin positiivisessa valossa. Sille toivottiin jatkuvuutta ja erilaisten tehtyjen selvitysten ja suunnitelmien toteuttamista. Kysyttäessä markkinoinnista neljä vastaajaa oli huomannut markkinoinnin kehittyneen parempaan suuntaan. Kahdessa vastauksessa todettiin, että he eivät tunnista merellistä markkinointia eivätkä mahdollisesti kuulu sen kohderyhmään. Esimerkkeinä markkinoinnin onnistumisista mainittiin vesiliikenteen lisääminen HSL:n reittioppaaseen ja saarien reittien markkinointi. Lisäksi esille tuotiin Ahti-hanke, Kauppatorin opastejärjestelmä ja MyHelsinki merellisinä markkinointialustoina.¹²⁵

Tietopyynnössä kysyttiin myös, mitkä asiat toimivat hyvin merellisen Helsingin kumppaniyhteistyössä ja missä asioissa on vielä parannettavaa. Usean vastaajan mielestä säännölliset kokoontumiset ja keskustelut ovat toimineet hyvin. Projektipäällikön merkittävä rooli kumppaniverkoston toiminnassa mainittiin myös positiiviseksi asiaksi. Vastauksissa mainittiin useita yksittäisiä kehityskohteita. Vesiliikenteelle toivottiin yhtenäisiä toimintamalleja liittyen muun muassa hinnoitteluun ja laituripaikkajakoon. Lisäksi kaivattiin yleistä keskustelua vesiliikenteen ongelmista ja yhteistä pitkän aikavälin vesiliikenteen strategian suunnittelua, jotta kaikki ongelmat tulisi kartoitetuksi. Yhdessä vastauksessa tuotiin esille, että kaupungin tulisi tunnistaa laajempi merellinen toimintakenttä, sisältäen muun muassa matkailun ja logistiikan isot toimijat, matkailuyritykset ja vapaa-ajan toimijat. Nyt verkostoksi on tunnistettu vastaajan käsityksen mukaan pienempi joukko toimijoita. Yksi vastaaja koki, että kaupungin laajoissa kehittämishankkeissa toimijoiden välisessä tiedonkulussa on ollut katkoksia. Näkemyksiä on tuotu monta kertaa esille, mutta ne eivät ole kuitenkaan saavuttaneet vaikutusvaltaisia toimijoita. Vastaajan mukaan merellisen Helsingin markkinoinnissa ja viestinnässä on edelleen kehittämistä, jotta kaupunkilaiset ja turistit saadaan saaristoon. Lisäksi kumppanuusryhmän roolien ja tarkoituksen kirkastamista toivottiin. Ryhmällä olisi enemmän potentiaalia saada asioita aikaiseksi. Merellisen kehittämisen pitkäjänteisyys ja jatkuvuuden varmistaminen mainittiin myös kehityskohteeksi.¹²⁶

¹²⁴ Kumppaniryhmälle osoitetun sähköpostitiedustelun vastaukset marraskuussa 2020.

¹²⁵ Kumppaniryhmälle osoitetun sähköpostitiedustelun vastaukset marraskuussa 2020.

¹²⁶ Kumppaniryhmälle osoitetun sähköpostitiedustelun vastaukset marraskuussa 2020.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulkL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Yhden vastaajan käsityksen mukaan kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan resursointi ei ole riittävällä tasolla, minkä vuoksi huolto- ja korjaushankkeet ovat viivästyneet.¹²⁷ Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan mukaan liikuntapalvelut on ilmoittanut talousarvioneuvotteluiden yhteydessä ylläpitoon varatun määrähän riittämättömyydestä. Vuoden 2021 liikuntapalveluiden ylläpitoon suunnattuja määrärahoja onkin lisätty.¹²⁸

2.5.2 Merellinen yritysysteistyö on vahvistunut

Merellisessä strategiassa tavoitteena oli merellisten yrittäjien kanssa tehtävän yhteistyön käytäntöjen ja toimintatapojen vakiinnuttaminen. Strategiakaudella muodostettiin yritysysteistyöverkosto, johon kuuluu noin 200 jäsentä. Yrittäjille on järjestetty tapaamisia, koulutuksia sekä lähetetty tiedotteita. Espoon kaupungin kanssa on järjestetty kahdesti Meriseminaari.¹²⁹ Meriseminaari on toiminut verkostoitumis- ja keskustelualustana ja sen tarkoituksena on ollut tuoda esille merellisyyden monipuolisuus.¹³⁰

Kirjallisten vastausten mukaan yritysysteistyön toimintatavat ja käytänteet ovat alkaneet vakiintua. Yhteistyötahot on tunnistettu ja maankäytön ja lupien toimintamallit ovat alkaneet muodostua. Tapaamisia ja yhteydenpitoa merellisten yrittäjien kanssa on ollut kaupungin näkemyksen mukaan paljon. Elinkeino-osaston yritysluotsit ovat olleet mukana neuvotteluissa yrittäjien kanssa ja tällä tavoin edistäneet palvelujen syntyä ranta-alueille. Saarten kaavoitusten yhteydessä on myös avattu uusia toimintamahdollisuuksia saaristoon.¹³¹

Yritysluotsit ovat osa kaupungin osallisuusmallia. Asukasluotseja on seitsemän ja yritysluotseja kolme. Yritysluotsit aloittivat työnsä syyskuussa 2018.¹³² Yritysluotsit tekevät työtä yritysten toimintaedellytysten vahvistamiseksi muun muassa kartoittamalla pk-yritysten tarpeita ja etsimällä niihin ratkaisuja sekä auttamalla yrityksiä löytämään kaupungin toimijoista oikeat yhteistyötahot. Yritysluotsit auttavat erityisesti maankäyttö- ja lupa-asioissa, työvoima ja osaamistarpeissa sekä edistävät yritysysteistyötä ja kehittävät alueellisia yrittäjäverkostoja.¹³³ Yritysluotsit ovat vahvistaneet merellistä yritysysteistyötä säännöllisellä yhteydenpidolla yritysten kanssa. Yritys-

¹²⁷ Kumppaniryhmälle osoitetun sähköpostitiedustelun vastaukset marraskuussa 2020.

¹²⁸ Ulkoilupalvelupäälliköltä sähköpostitse saadut tiedot 1.2.2021.

¹²⁹ Merellisen Helsingin projektipäällikön haastattelu, arvioinnin aloitustapaaminen 23.9.2020.

¹³⁰ Helsingin kaupungin tiedote 04.04.2020: Lisää tekemistä merelle, rannoille ja saariin.

<https://www.hel.fi/uutiset/fi/kaupunginkanslia/lisaa-tekemista-merelle-rannoille-ja-saariin> Luettu 18.11.2020.

¹³¹ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020

¹³² Toimialajohtaja Tommi Laiton diaesitys, Helsingin osallisuusmallin arviointi 16.4.2019.

¹³³ <https://www.hel.fi/yritystenhelsinki/fi/tietoa/yritysluotsit/yritysluotsit> Luettu 15.12.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

teistyö on tarkoittanut esimerkiksi toimialojen palveluihin hajautuneen tiedon kokoamista ja välittämistä sekä yritysten hankkeiden viemistä monialaisen laivatyöryhmän käsittelyyn.¹³⁴

Kaupunkiympäristön johtavan asiantuntijan mukaan yhteistyötä merellisten yrittäjien kanssa voisi edelleen tiivistää. Yhteistyötä on tehty paljon tapauskohtaisesti, mikä on aikaa vievää. Merelliset yrittäjät ovat usein pieniä toimijoita, joilla on kiinnostusta paikoista, joissa ei aina ole infraa tai hyviä kulkuyhteyksiä. Toimintaa on tehostettu muun muassa laatimalla rannan palvelupaikoista kartoitus. Kartoituksessa käytiin läpi koko rantavyöhyke kaavoittajien, aluesuunnittelijoiden ja maisemasuunnittelijoiden kanssa ja selvitettiin paikat uudelle toiminnalle. Tarkoituksena on, että kaikilla on yhtäläinen pääsy tietoon ja kaupungilla on valmiiksi koottua tietoa toimintapaikoista. Konkreettisine esimerkkeinä sijaintipaikat on löydetty MajaMaja offgrid- ja Nolla-mökeille sekä kelluvalle hotellihankkeelle.¹³⁵

Vuonna 2020 palvelupaikkojen kartoitustyötä on jatkettu miettimällä paikkoja palvelukeskittymille, sillä monet yrittäjät toimivat kokeiluluontoisesti ja väliaikaisesti.¹³⁶ Kaupunki kartoitti kesän aikana uusia palvelupaikkoja Itä-Helsingin rantareitin varrelta. Työssä valikoitiin Itä-Helsingistä viisi kartoitettavaa aluetta, jotka ovat Kipparlahti, Iso-Sarvasto, Strömsinlahti, Vartiokylänlahti sekä Vuosaaresta Aurinkolahti, Pikku Kallahti ja Iso Kallahti. Kohteet on viety Helsingin karttapalveluun. Palvelupaikoille on suunniteltu mahdollisuutta sijoittaa esimerkiksi talviuintipaikka, sauna, melontakeskus tai ruokarekka. Kaupungin tiedotteen mukaan Itä-Helsingin rantareitin varrelle uusille palveluille on tilausta. Palveluiden suunnittelu ja paikkojen valitseminen tulee helpottumaan, kun perusteelliset taustatiedot ja reunaehdot on kartoitettu valmiiksi. Erityisesti on kartoitettu paikkoja, joissa voisi toimia sekä pysyvästi että kokeilla matalalla kynnyksellä väliaikaisiakin toimintoja. Yrittäjien on mahdollista perustaa palvelujaan jo ensi kesänä.¹³⁷

Lupaprosessien selkeyttäminen

Lupaprosessien selkeyttäminen oli yksi yritysyhteistyön vahvistamisen toimenpiteistä. Merellisen Helsingin projektipäällikön mukaan lupaprosessien selkeyttämisellä on viitattu strategiassa kokeilujen mahdollistamiseen ja strategian muiden tavoitteiden edistämiseen. On esimerkiksi ollut tapauksia, joissa lupa on annettu väliaikaiselle toiminnalle, josta on sitten saatu tietoa sen pohjaksi, voiko kyseistä toimintaa jatkaa.¹³⁸

¹³⁴ Merelliseen projektiryhmään kuuluvalla yritysluotsilta sähköpostitse saadut tiedot 7.1.2021.

¹³⁵ Kaupunkiympäristön toimialan johtavan asiantuntijan haastattelu 7.10.2020.

¹³⁶ Kaupunkiympäristön toimialan johtavan asiantuntijan haastattelu 7.10.2020.

¹³⁷ Helsingin kaupungin tiedote 13.11.2020: Itä-Helsingin rantareitille uusia palvelukokeiluja.

<https://www.hel.fi/uutiset/fi/kaupunkiymparisto/ita-helsingin-rantareitille-uusia-palvelukokeiluja>. Luettu 15.12.2020.

¹³⁸ Sähköpostitiedustelu merellisen Helsingin projektipäällikölle 29.10.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulkL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Projektipäällikön mukaan ”laivatyöryhmä” ja elinkeino-osaston yritysluotsit ovat työskänneet ja koordinoineet lupaprosesseihin liittyviä asioita.¹³⁹ Laivatyöryhmä käsittelee kelluviin palveluihin liittyviä hakemuksia monen eri alan asiantuntijoiden ja lupaviranomaisten voimin.¹⁴⁰ Laivatyöryhmässä on asiantuntijoita sekä kaupunkiympäristön että kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalta ja elinkeino-osastolta, mikä on mahdollistanut hanke-ehdotusten käsittelyn ja niihin vastaamisen samalla kertaa niin kaupunki- ja luonnonympäristön, vesiliikenteen ja laiturien käytön kuin elinkeinotoiminnan edellytystenkin näkökulmasta. Merelliseen projektiryhmään kuuluvan yritysluotsin mukaan laivatyöryhmällä on ollut oleellinen rooli lupaprosessien selkeyttämisessä. Sen lisäksi, että ryhmä tarjoaa monialaisen foorumin merellisten hankkeiden sijoittumis- ja lupa-asoiden käsittelyyn, se on laatinut asiakkaille tarkoitettua niin sanotun laivaohjeen. Ohje kokoaa toimialojen näkökulmat ja auttaa yrityksiä hahmottamaan paremmin kelluvien hankkeidensa lupavaatimuksia.¹⁴¹

Projektipäällikön mukaan lupakysymyksiin liittyy edelleen haasteita ja lupaprosessien selkeyttämistyö on käynnissä. Kaupunginkanslian tiedossa on, että yrittäjien keskuudessa on tyytymättömyyttä kaupungin lupaprosesseihin, mutta kaupungin velvollisuutena on toisaalta taata toiminnan turvallisuus ja vastuullisuus esimerkiksi ympäristösäädösten, paloturvallisuuden ja meluhaittojen näkökulmasta.¹⁴² Merelliseen projektiryhmään kuuluvan yritysluotsin mukaan on myös huomattava, että erilaiset yrittäjien lupiin tai viranomaisilmoituksiin liittyvät vaatimukset tulevat pitkälti laista eikä niihin tai niiden joustavoittamiseen voida yritysluotsitoiminnalla käytännössä vaikuttaa. Kuitenkin kaupungin sisäisen yhteistyön lisäämisellä ja yritys yhteistyön tiivistämisellä on pyritty siihen, että yritykset saisivat kaupungilta nopeammin vastauksia ja löytäisivät oikeat asiasta päättävät tahot.¹⁴³

Yritys yhteistyöverkoston jäsenen mukaan lupa-asioissa on vielä kehitettävää, sillä prosessit ovat tällä hetkellä liian työläitä ja pitkiä uusien innovatiivisten ratkaisujen kehittämiseen. Hänen mukaansa Helsingin tulee uudistaa toimintakulttuuriaan erotautuakseen tulevaisuudessa innovaatioiden edistäjänä.¹⁴⁴

Viestintä- ja markkinointiyhteistyön vahvistaminen

Osana yritys yhteistyön vahvistamista pyrittiin myös viestintä- ja markkinointiyhteistyön vahvistamiseen. Strategiakaudella on perustettu merellisen strategian viestintäryhmä, jossa on viestinnän edustajia kaupunginkansliasta, kaupunkiympäristön toimialalta, kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalta ja Helsinki Marketing Oy:stä. Ryhmä on

¹³⁹ Sähköpostitiedustelu merellisen Helsingin projektipäällikölle 29.10.2020.

¹⁴⁰ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

¹⁴¹ Merelliseen projektiryhmään kuuluvalla yritysluotsilla sähköpostitse saadut tiedot 7.1.2021.

¹⁴² Sähköpostitiedustelu merellisen Helsingin projektipäällikölle 29.10.2020.

¹⁴³ Merelliseen projektiryhmään kuuluvalla yritysluotsilla sähköpostitse saadut tiedot 7.1.2021.

¹⁴⁴ Yrittäjän vastaus sähköpostitiedusteluun marraskuussa 2020.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

kokoontunut säännöllisesti viestinnän ja markkinoinnin suunnittelun ja arvioinnin asioissa. Ryhmässä on käsitelty yritys kentältä saatua palautetta ja pyritty sisällöntuotannossa vastaamaan yrittäjien tarpeisiin.¹⁴⁵

Sosiaalisessa mediassa on kiertänyt ”Meri kuuluu kaikille” -kampanja vuonna 2019. Lisäksi on toteutettu merellistä verkkosivunäkyvyyttä, säännöllistä uutisointia ja käytetty #merihelsinki-hashtagia. Espoon kaupungin ja HSL:n kanssa on toteutettu yhteismarkkinointia. Vuonna 2018 Helsingin saarikohteet valokuvattiin ja videoitiin. Kuvat ovat yritysten käytössä kaupungin aineistopankissa.¹⁴⁶

Vuonna 2020 Helsinki Marketingin ylläpitämälle MyHelsinki.fi-sivustolle koottiin aikaisempaa laajemmin tietoa merellisyydestä, saarista, aktiviteeteista ja yritysten tarjoamista palveluista. Merellisiä kohteita ja palveluita on nostettu esille myös Helsinki Marketingin media- ja somevaikuttajatyössä.¹⁴⁷

Yritysyhteistyöverkoston jäsenen mukaan viestintäyhteistyö kaupungin kanssa on parantunut viime vuosina. Merellisen strategian projektipäällikkö ja yritys luotsi ovat pitäneet heidät ajan tasalla. Viestintää voisi hänen mukaansa edelleen kehittää. Hän toi esille ehdotuksen kuukausittaiselle uutiskirjeelle, joissa kerrottaisiin kaupungissa esillä olevista asioista, kehityskohteista ja muutoksista.¹⁴⁸

2.6 Virkistyskäytön ja luontoarvojen yhteensovittamista on pyritty tekemään

Tässä arvioinnissa ei käsitellä laajemmin merellisen strategian ympäristöön liittyviä tavoitteita, koska varsinainen luontoon liittävä tavoite on rajattu arvioinnin ulkopuolelle.¹⁴⁹ Arvioinnissa mukana olevissa tavoitteissa on kuitenkin alakohtina lisääntyvän virkistyskäytön ja luontoarvojen yhteensovittaminen sekä herkän meriluonnon turvaaminen. Tässä luvussa vastataan arvioinnin lisäkysymykseen siitä, miten lisääntyvä virkistyskäyttö ja luontoarvot pyritään yhteensovittamaan.

Kaupunkiympäristön johtavan asiantuntijan mukaan lisääntyvän virkistyskäytön ja saariston luontoarvojen yhteensovittaminen on ollut merellisen strategian keskeinen tavoite. Virkistyskäyttö on pyritty ohjaamaan sellaisille kaupungin omistamille saarille, joissa saarten luontoarvot eivät vaarannu. Retkeilypalveluja ei ole suunniteltu niille

¹⁴⁵ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

¹⁴⁶ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

¹⁴⁷ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

¹⁴⁸ Yrittäjän vastaus sähköpostitiedusteluun marraskuussa 2020.

¹⁴⁹ Tavoite on merellisessä strategiassa määritelty seuraavasti: ”Rantojen ja saariston suunnittelu ja käyttö on vastuullista. Helsinki vaalii aktiivisesti arvokasta meriluontoaan. Rantojen ja saariston suunnittelu ja käyttö toteutetaan herkän saaristoluonnon, ainutlaatuisen Itämeren ja monikerroksisen kulttuuriperinnön ehdoilla. Tutkimustuloksia luonnon hyvinvointi- ja terveysvaikutuksista seurataan ja niitä sovelletaan merelliseen virkistystoimintaan. Ympäristönäkökulmien huomioiminen nähdään mahdollisuuksien kautta, mikä merkitsee muun muassa uudentyypisen liiketoiminnan ja tuoteinnovaatioiden kehittämistä.”

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

saarille tai saarten osille, joiden luonto- ja kulttuuriarvoille voi aiheutua haittaa. Virkistyskäytön ja luontoarvojen yhteensovittamista on selvitetty saarten ja rannikon asemakaavoitusten yhteydessä.¹⁵⁰ Lisäksi on laadittu useita selvityksiä ja suunnitelmia, joissa luontoarvot on huomioitu:

- Helsingin uhanalaisten luontotyyppien kartoitus saaristossa
- Koko saariston luokittelu luontoarvojen mukaisesti neljään kategoriaan
- Rantatyyppien kartoitukset ja paikkatietoanalyysit
- Ilmastokestävän rantarakentamisen periaatteet, kohteena Isosaari
- Ilmastokestävän rantarakentamisen periaatteet, kohteena Vartiokylänlahti
- Itäisen saariston hoito- ja kehittämissuunnitelma
- Itäisen saariston lepakkoselvitys
- Itäisen saariston luontoselvitys
- Läntisen ja ulkosaariston luontoselvitys¹⁵¹

Strategiatyön alussa Helsingin saariston saaret ja luonto kategorisoitiin neljään luokkaan: tähtikohteet, retkeilysaaret, jokamiessaaret ja rajoitetun käytön saaret. Työssä selvitettiin, mitkä saaret soveltuvat parhaiten virkistyskäyttöön (tähtikohteet ja retkeilysaaret) ja millä saarilla virkistyskäyttöä ei ole mahdollista lisätä tai se ei ole toivottavaa luontoarvojen vuoksi (jokamiessaaret, rajoitetun käytön saaret). Kategoriointityö tuotti tietoa virkistyskäytön ja luonnonsuojelun nykytilasta ja merellisen kehitystyön potentiaalista.¹⁵² Helsingin saariston saarista tehtyihin saarikortteihin on koottu myös luontotietoja. Ne sisältävät kuvaukset mm. luontotyypeistä, lajistosta, ympäröivistä vesialueista, rantaviivan laadusta ja luonnonhoidon tavoitteet ja toimenpiteet.¹⁵³ Kartoituksia on tehty etupainotteisesti ja niitä on tarkoitus hyödyntää saariston kaavahankkeissa sekä hoidon ja käytön suunnittelussa ja toteutustyössä.¹⁵⁴

Merellisen strategian toimenpiteissä on myös huomioitu luontonäkökulma. Vesiliikenteen kilpailuttamisen tavoitteena on järjestää ekologisempi vesiliikenne. Kilpailutus on tarkoitus toteuttaa kesään 2021 mennessä¹⁵⁵. Lisäksi vähäpäästöiset saaristolautat ovat suunnittelussa ja kilpailutus tehdään vuoden 2021 liikenteeseen. Isompaa vähäpäästöistä alusta suunnitellaan Kruunuvuorenrannan liikenteeseen. Hankkeen toteutuessa alus olisi ensimmäinen Suomessa kaupungin sisäisessä liikenteessä liikennöivä sähkökäyttöinen lautta. Helsingin ensimmäinen sähköalus aloitti liikennöinnin Vartiosaareen kesällä 2020. Myös Helsinki Biennaalin 2021 suunnittelussa on painotettu vastuullisuusnäkökulmaa.¹⁵⁶

¹⁵⁰ Kaupunkiympäristön toimialan johtavan asiantuntijan haastattelu 7.10.2020

¹⁵¹ Kaupunkiympäristön toimialan johtavan asiantuntijan haastattelu 7.10.2020

¹⁵² Kaupunkiympäristön toimialan johtavan asiantuntijan haastattelu 7.10.2020

¹⁵³ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020

¹⁵⁴ Kaupunkiympäristön toimialan johtavan asiantuntijan haastattelu 7.10.2020

¹⁵⁵ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020

¹⁵⁶ Arviointikäynti kaupunginkansliassa, projektipäällikön esitysmateriaali 3.11.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Kaupunki on perustanut uusia suojelualueita saaristoon: Madeluoto, Pormestarinluoto, Morsianluoto ja Kajuuttaluoto. Luodot ovat Helsingin luonnonsuojeluohjelman 2015–2024 alueita.¹⁵⁷ Myös uusien saarten avaaminen on tehty projektipäällikön mukaan ekologisesti ja sosiaalisesti vastuullisesti. Helsingin ja Tallinnan kaupungeilla on käynnissä yhteinen Urban Eco Islands EU-hanke, jossa selvitetään, miten saariston herkkää ekosysteemiä voidaan suojella samanaikaisesti, kun luontomatkailukohteita kehitetään. Selvitystä tehdään Vasikkasaareissa.¹⁵⁸ Lisäksi Isosaareen ja Vartiokylänlahdelle on laadittu ilmastokestävän rantarakentamisen periaatteet.¹⁵⁹

Kaupunki on mahdollistanut konsepteja, joiden liiketoiminnan perustana on vastuullisuus.¹⁶⁰ Tästä esimerkkinä ovat Laajasaloon rakennetut Majamaja-mökit, jotka ovat energia- ja vesiomavaraisia ekomökkejä. Mökit on rakennettu ympäröivä maisema ja luonto huomioiden.¹⁶¹

Projektiryhmän kyselyssä ei erikseen kysytty luonto- ja ympäristöasioiden huomioimisesta, mutta kahdeksasta vastaajasta kaksi toi esiin, että luontonäkökulman huomioimisessa on parannettavaa. Toinen heistä kaipasi selkeää prosessia sille, miten luonto- ja ympäristöasiat huomioidaan saarten avaamisessa uusille palveluille. Toinen vastaaja oli sitä mieltä, että merellisen Helsingin edistäminen luonnon ehdoilla ei konkretisoidu kaikessa tekemisessä. Luontoselvityksiä tehdään, mutta ne voivat jäädä erillisiksi ja huomioon ottamatta.¹⁶² Merellisen Helsingin projektipäällikkö halusi tuoda esiin muistiolunnosta kommentoidessaan, että kaupunginhallitus linjasi, hyväksyessään merellisen strategian ja toimintaohjelman, että toimenpiteiden toteuttaminen ja resursointi tapahtuvat toimialoilla. Näin ollen vastuu oman palvelun osallistumisesta merelliseen kehittämiseen on jokaisen projektiryhmäläisen tehtävä osana oman palvelunsa ja toimialansa toimintaa.¹⁶³

Merellisen Helsingin luontoon liittyvillä toimenpiteillä on yhteys Itämeri-toimenpideohjelmaan. Kaupunginhallitus hyväksyi 22.10.2018 Helsingin ja Turun kaupunkien kolmannen yhteisen Itämeri-toimenpideohjelman Helsingin kaupungin osalta vuosiksi 2019–2023. Itämeri-toimenpideohjelman tavoitteita ovat muun muassa kirkkaat rannikkovedet, hyvinvoiva meriluonto ja puhdas ja turvallinen vesiliikenne.¹⁶⁴ Itämeri-

¹⁵⁷ Helsingin kaupungin tiedote 3.4.2020: Merellisten luonnonsuojelualueiden määrä Helsingissä lisääntyy. <https://www.hel.fi/uutiset/fi/kaupunginkanslia/merellisten-luonnonsuojelualueiden-maara-helsingissa-lisaantyy>. Luettu 15.12.2020.

¹⁵⁸ Helsingin kaupungin tiedote 4.12.2020: Merellisyyden rooli kasvaa entisestään: Helsinki Biennaali tulossa, rantareitti pitenee ja saariin pääsee yhä helpommin. <https://www.hel.fi/uutiset/fi/kaupunginkanslia/merellisyyden-rooli-kasvaa-entisestaan>. Luettu 9.12.2020.

¹⁵⁹ Arviointikäynti kaupunginkansliassa, projektipäällikön esitysmateriaali 3.11.2020.

¹⁶⁰ Arviointikäynti kaupunginkansliassa, projektipäällikön esitysmateriaali 3.11.2020.

¹⁶¹ Helsingin kaupungin tiedote 25.8.2020: Laajasalosta tuli merellisten keksintöjen testauspaikka. <https://www.hel.fi/uutiset/fi/kaupunginkanslia/laajasalosta-tuli-merellisten-keksintojen-testauspaikka>. Luettu 9.12.2020.

¹⁶² Kysely projektiryhmän jäsenille, avovastaukset.

¹⁶³ Merellisen Helsingin projektipäällikön kommentit muistiolunnokseen 30.1. ja 3.2.2021.

¹⁶⁴ Khs 22.10.2018 § 658 Helsingin ja Turun yhteinen Itämeri-toimenpideohjelma 2019–2023.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

toimenpideohjelman työryhmässä koordinoidaan Itämerihaasteen toimenpiteiden toteutumista. Kaupunkiympäristön toimialan eri palvelujen lisäksi ryhmässä ovat edustettuina kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, kaupunginkanslia, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, pelastuslaitos, Stara ja Helsingin Satama Oy.¹⁶⁵

2.7 Merellistä kehittämistä on tehty ilman erillistä budjettia

Merellisellä strategialla ei ole ollut omaa budjettia eikä projektipäälliköllä budjettivastuuta.¹⁶⁶ Merellisessä strategiassa 2030 on kuitenkin esitetty kustannusarvioita. Alustava arvio oli, että vuosille 2019–2022 suunniteltujen toimenpiteiden edellyttämien investointien kustannukset olisivat noin 15–30 miljoonaa euroa.¹⁶⁷ Strategiassa esitettiin myös toimenpidekohtaisesti kustannusarvio. Kustannusarvio ei kuitenkaan tarkoita sitä, että toimenpiteelle olisi varattu määrärahoja. Merellisen Helsingin projektipäällikön mukaan toimialajohtajat ovat kuitenkin hyvin edistäneet sitä, että määrärahoja on käytettävissä strategian toimeenpanoon. Kaikkia vuosien 2019–2022 toimenpiteiden edellyttämiä hankkeita ei ole vielä viety kaupungin investointibudjettiin, mitä selittää se, että pääosassa toimenpiteitä määrää aika on vuonna 2022. Projektipäällikön arvion mukaan toimenpiteet pystytään toteuttamaan vähintään osittain, mutta koronapandemian aiheuttamat budjettikiristykset todennäköisesti tulevat vaikuttamaan myös merelliseen kehittämiseen.¹⁶⁸

Merellisen strategian toimenpiteitä on toteutettu pääosin kaupunkiympäristön toimialan sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan määrärahoista.¹⁶⁹ Budjetin toteutusta on seurattu toimialoilla ja hankkeissa ja lisäksi käyty säännöllisesti läpi resurssitilannetta projektiryhmässä tai hankkeiden omissa projektiryhmissä. Esimerkiksi biennaali ja Vallisaaren kunnallistekniikka ovat organisoituneet omana projektinaan, joilla on omat projektipäällikkönsä. Vielä ei ole tehty varsinaista koostetta siitä, paljonko määrärahoja on käytetty merellisen strategian toteuttamiseen 2019–2020. Tämä on tarkoitus tehdä hankkeen lopuksi keväällä 2021.¹⁷⁰

Projektipäällikön mukaan merellisen strategian toimenpiteiden toteutumisen yksi puollonkaula on ollut hankeohjelmointi ja siihen liittyvät resurssihaasteet, eli se, miten rahaa saadaan ohjattua toimenpiteisiin. Merellisen strategian projektipäällikkö on organisatorisesti kaupunginkanslian elinkeino-osastolla, investointimäärärahat kaupunkiympäristön toimialalla ja hankeohjelmointi puolestaan sekä kaupunkiympäristön toimialalla että kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla.¹⁷¹

¹⁶⁵ Kaupunkiympäristön toimialan johtavan asiantuntijan haastattelu 7.10.2020.

¹⁶⁶ Projektipäälliköltä sähköpostitse saadut vastaukset 21.12.2020.

¹⁶⁷ Merellinen strategia 2030, s. 5.

¹⁶⁸ Projektipäälliköltä sähköpostitse saadut vastaukset 21.12.2020.

¹⁶⁹ Lisäksi kaupunginkanslian elinkeino-osastolla on ollut projektipäällikön budjettina 60 000 euroa vuodessa.

¹⁷⁰ Arviointikäynti kaupunginkansliassa, projektipäällikön esitysmateriaali 3.11.2020 ja projektipäälliköltä sähköpostitse saadut vastaukset 21.12.2020.

¹⁷¹ Projektipäälliköltä sähköpostitse saadut vastaukset 21.12.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

2.8 Johtaminen ja eräät vastuut odottavat ratkaisua

Luvussa 2.4.3 kuvattiin projektiryhmän jäsenten näkemyksiä merellisen kehittämisen vastuiden hajanaisuudesta ja muista haasteista. Vastaavasti luvussa 2.5.1 tuli esiin, että kumppanijhteistyöryhmän jäsenten keskuudessa on havaittu, että kaupungin eri toimijat saattavat tehdä samanlaisia hankkeita rinnakkain, tieto ei aina kulje ja katoaa hallintorakenteisiin ja että kokonaisvaltainen koordinointi on haasteellista ja eteneminen hidasta. Arvioinnin yhteydessä keskusteltiin tarkemmin kaupungin sisäisistä vastuista hankkeen projektipäällikön sekä hanketta kaupunkiympäristön toimialalla vetävän asiantuntijan kanssa. Aihetta käsiteltiin myös tarkastuslautakunnan 1. toimikunnan arviointikäynnillä kaupunginkansliaan.

Projektipäällikön mukaan monet asiat hoituvat yhä melko hitaasti, mikä johtuu siitä, että merellisiä asioita hoidetaan monella toimialalla ja niiden rajapinnoissa. Vastuut ja roolit eivät ole täysin hahmottuneet ja kokonaisvastuu puuttuu, kun ei ole yhtä toimialajohtajaa, jolle merelliset asiat kuuluisivat. Projektiryhmässä on ollut aikaansaavia henkilöitä, jotka tekevät konkreettista työtä merellisyyden kehittämiseksi, mutta he eivät kuitenkaan pysty ratkaisemaan johtamiseen tai resursointiin liittyviä kysymyksiä. Asiat sujuvat yleensä hyvin niin kauan, kunnes aletaan puhua resursseista. Hankkeiden resursoinnissa on ollut haasteita.¹⁷² Projektipäällikön mukaan merellinen kehittäminen hyötyisi jatkossa vahvemmassa projektimaisesta etenemisestä, joissain asioissa keskittämistä yhdelle toimialalle tai palvelulle, ja siitä, että henkilöresursseja olisi riittävästi käytettävissä hankeohjelmien laatimiseen ja ylipäänsä hankkeistamiseen.¹⁷³

Kaupungin ulkopuoliset tahot toivovat, että kaupungilla olisi yksi merellisten palvelujen luukku.¹⁷⁴ Projektipäällikkö ei usko, että kaiken merellisen toiminnan keskittäminen yhdelle toimialalle tai palvelulle tapahtuu lähiaikoina, ja siksi lyhyellä tähtäimellä toimiva ratkaisu olisi yhä parempi koordinoituyhteistyö sekä tiettyjen merellisten resurssien, kuten laiturien tai huollon, keskittäminen.¹⁷⁵ Sekä projektipäällikön että kaupunkiympäristön toimialan johtavan asiantuntijan mukaan merellisessä kehittämisessä on erityisesti kaksi osa-aluetta, joista puuttuu selvä vastuutaho. Ne ovat vesiliikenteen kehittäminen ja merellisen huoltoverkoston toteuttaminen.¹⁷⁶

Vesiliikenteen suunnittelua tehdään kaupunkiympäristön toimialalla, ja operatiivinen toteutus on kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla. Yhteistyössä ei ole ollut ongelmia,

¹⁷² Merellisen Helsingin projektipäällikön haastattelu, arvioinnin aloitustapaaminen 23.9.2020.

¹⁷³ Arviointikäynti kaupunginkansliassa, projektipäällikön esitysmateriaali 3.11.2020 ja projektipäällikön kommentit muistiolounnokseen 30.1.2021.

¹⁷⁴ Arviointikäynti kaupunginkansliassa, projektipäällikön esitysmateriaali 3.11.2020.

¹⁷⁵ Merellisen Helsingin projektipäällikön kommentit muistiolounnokseen 30.1.2021.

¹⁷⁶ Merellisen Helsingin projektipäällikön haastattelu, arvioinnin aloitustapaaminen 23.9.2020 ja kaupunkiympäristön toimialan johtavan asiantuntijan haastattelu 7.10.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

mutta päätöksenteon ja resurssien jakautuminen kahden toimialan välille on kuitenkin aiheuttanut työhön hajanaisuutta.¹⁷⁷ Tarvittaisiin yksi taho, jolla olisi riittävä mandaatti vesiliikenteen kehittämisen yli organisaatorajojen.¹⁷⁸

Merellinen huolto on toinen asiakokonaisuus, jossa vastuut jakautuvat kaupunkiympäristön toimialan sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan kesken. Käytännössä kaupunkiympäristön toimiala on tilannut huoltotyöt Staralta tai kaupungin ulkopuolisilta toimijoilta. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala on puolestaan tehnyt osan itse ja tilannut osan joko Staralta tai ulkopuolisilta toimijoilta. Syksyllä 2020 oli käynnissä selvitys siitä, miten tilattavia huoltotöitä voitaisiin tilata suurempina kokonaisuuksina ja ratkaista hajautunut tilanne.¹⁷⁹ Tämä selvitys liittyi teknisten palvelujen palvelustrategiaan.¹⁸⁰

Kaupunginhallitus käsitteli 16.11.2020 teknisten palvelujen palvelustrategiaa ja Staran kehittämistä. Valmistelutyössä tunnistettujen kehittämisalueiden joukossa mainittiin se, että kaupungin toimijoiden työnjakoa tulee kehittää erityisesti merellisissä palveluissa. Kaupunginhallitus kehotti kaupunginkansliaa, kaupunkiympäristön toimialaa, kulttuurin ja vapaa-ajan toimialaa sekä Staraa valmistelevaan merellisten palvelujen kehittämis ehdotukset erillistä päätöksentekoa varten.¹⁸¹

Arviointiajankohtana tammikuun 2021 alussa kaupunkistrategiakautta on jäljellä vielä puoli vuotta uuden valtuuston aloittamiseen asti. Projektiryhmän jäsenten vastauksissa korostui huoli jatkuvuudesta eli siitä, miten merellisen Helsingin kehittäminen jatkuu seuraavalla valtuustokaudella. Elinkeinojohtajalta saadun tiedon mukaan merelliseen strategiaan liittyvä koordinaatiotehtävä vakinaistetaan kaupunginkanslian elinkeino-osastolle. Koordinaatiotehtävä kattaa matkailun ja elinkeinon edistämisen, merellisiin palveluihin liittyvän kumppanitoiminnan sekä saaristohuollon ja vesiliikenteen kehittämisen yhteistyössä toimialojen kanssa.¹⁸² Merellisen Helsingin projektipäällikön työpanoksen jatkuminen on siis turvattu. Kyse on kuitenkin vain koordinaatiotehtävän jatkon turvaamisesta. Laajempi kysymys on se, miten merellisen Helsingin johtamisvastuu ratkaistaan.

Johtamisella ei tässä siis tarkoiteta projektipäällikön tekemää johtamista, vaan esimerkiksi toimialajohtajatasoista johtamista. Koordinoiva projektipäällikkö ja toimialojen asiantuntijat eivät pysty tekemään riittävän vaikuttavia tekoja, jos heillä ei ole siihen käytettävissään resursseja ja tukenaan johtamista.

¹⁷⁷ Kaupunkiympäristön toimialan johtavan asiantuntijan haastattelu 7.10.2020.

¹⁷⁸ Arviointikäynti kaupunginkansliassa, projektipäällikön esitysmateriaali 3.11.2020 ja kaupunkiympäristön toimialan johtavan asiantuntijan haastattelu 7.10.2020.

¹⁷⁹ Kaupunkiympäristön toimialan johtavan asiantuntijan haastattelu 7.10.2020.

¹⁸⁰ Kaupunkiympäristön toimialan johtavalta asiantuntijalta sähköpostitse saadut tiedot 30.1.2021.

¹⁸¹ Khs 16.11.2020 § 807 Teknisten palvelujen palvelustrategia ja Staran kehittäminen.

¹⁸² Elinkeinojohtajalta sähköpostitse saadut tiedot 4.1.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

2.9 Koronapandemia on lisännyt merellisten palveluiden kysyntää

Koronapandemia on vaikuttanut merellisen strategian toteuttamiseen eniten sitä kautta, että kaupunki päätti toukokuun 2020 alussa siirtää Helsinki Biennaali 2020 -nykytaidetapahtuman vuodelle 2021 koronaviruksen aiheuttaman poikkeustilanteen vuoksi.¹⁸³ Biennaaliin liittyvät tavoitteet on rajattu tämän arvioinnin ulkopuolelle. Biennaalin siirtyminen siirsi kuitenkin myös vaikuttavuusarvion tekemistä merellisen strategian onnistumisesta, koska se tehdään yhteistyössä biennaalin kanssa.¹⁸⁴ Myös Biennaalin yhteydessä toteutettavaksi suunnitellut vesiliikenteen, huollon ja markkinoinnin kokeilut jäävät strategiakaudella tekemättä.¹⁸⁵

Koronapandemia on lisännyt merellisessä ympäristössä sijaitsevien palvelujen kysyntää: esimerkiksi vuokraveneiden, mökkien ja vesiturheilun suosio kasvoi kesällä 2020.¹⁸⁶ Pandemian aikana on myös huomattu, että helsinkiläiset liikkuvat paljon asuinalueillaan, rannoilla ja saaristossa.¹⁸⁷ Merellisten alueiden merkitys hyvinvoinnille ja elpymiselle korostuu, mutta toisaalta koronan talousvaikutusten johdosta investointi- ja ylläpitoresursseja karsitaan. Kasvavaan kysyntään vastaaminen koetaan siksi haasteelliseksi.¹⁸⁸

Pandemia luo myös epävarmuutta yrittäjien keskuudessa, kun matkailu on vähentynyt. Matkailuyritysten halu ja kyky investoida vesiliikenteen kehittämiseen tai saarten matkailupalveluiden kehittämishankkeisiin saattaa heiketä. Lähes kaikkiin Helsingin saariston tähtikohteisiin etsitään ostajia, operaattoreita ja investoreita, mutta huolena kaupunginkansliassa on, onko yksityisellä sektorilla siihen resursseja tai tahtoa tällaisena aikana.¹⁸⁹

Toisaalta jotkut merelliset yrittäjät ovat hyötäneet pandemiakesästä. Kaupunginkanslian mukaan vuokraveneitä välittävän Skipperin kesä oli menestys ihmisten lomaillessa pääkaupunkiseudulla ja etsiessä uusia palveluita.¹⁹⁰

2.10 Yhteenveto toimenpiteiden toteutumisesta

Taulukossa 6 on esitetty yhteenveto merellisen strategian 2030 toimenpiteiden toteutumisesta sekä arvio kaupunkistrategian neljän tavoitteen toteutumisesta. Kaupunkistrategian neljästä tavoitteesta kaksi on jo toteutunut. Merellinen strategia on

¹⁸³ Helsingin kaupungin tiedote 5.5.2020: Nykytaidetapahtuma Helsinki Biennaali siirtyy vuodelle 2021. <https://www.hel.fi/uutiset/fi/kaupunginkanslia/helsinki-biennaali-siirtyy-vuodelle-2021>. Luettu 10.12.2020.

¹⁸⁴ Merellisen Helsingin projektipäällikön haastattelu, arvioinnin aloitustapaaminen 23.9.2020.

¹⁸⁵ Arviointikäynti kaupunginkansliassa, projektipäällikön esitysmateriaali 3.11.2020.

¹⁸⁶ Kirjalliset vastaukset 23.10.2020.

¹⁸⁷ Kaupunkiympäristön toimialan johtavan asiantuntijan haastattelu 7.10.2020.

¹⁸⁸ Arviointikäynti kaupunginkansliassa, projektipäällikön esitysmateriaali 3.11.2020.

¹⁸⁹ Arviointikäynti kaupunginkansliassa, projektipäällikön esitysmateriaali 3.11.2020.

¹⁹⁰ Arviointikäynti kaupunginkansliassa, projektipäällikön esitysmateriaali 3.11.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulkL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

laadittu ja lähisaariston avaamista yleiseen käyttöön on jatkettu. Julkisen taiteen biennale olisi toteutunut vuonna 2020, ellei koronapandemia olisi siirtänyt tapahtumaa vuodelle 2021. Tapahtuman järjestämiseen vuonna 2021 sisältyy epävarmuutta koronapandemian johdosta.¹⁹¹ Neljäs tavoite, eli Helsingin saaristosta entistäkin houkuttelevampi matkailu- ja virkistyskohde, vaatisi erilaista aineistoa kuin tässä arvoinnissa on ollut käytettävissä. Merellisen Helsingin projektipäällikön oman arvion mukaan tavoite on toteutunut.¹⁹² Varmuudella voidaan sanoa, että merellisen strategian 2030 toimenpiteitä toteuttamalla on luotu edellytyksiä tavoitteen saavuttamiselle.

Yhteenvedo merellisen strategian 2030 toteutumisesta on tehty toimenpiteiden tasolla. Lukujen 2.1–2.5 taulukoissa on tarkemmin avattu, mistä alakohdista toimenpiteet koostuivat. Pelkkä toimenpiteen otsikko ei siis välttämättä kerro sitä, mitä kaikkea toimenpiteen toteuttamiseksi tuli tehdä. Toimenpiteitä on 14 ja niistä viisi on selkeästi jo toteutunut tai ainakin pääosin toteutunut. Neljä toimenpidettä on puolittain tai osittain toteutunut ja puuttuva osa on suunnittelussa. Yksi toimenpide, jossa tuli ensin laatia suunnitelma ja sitten toteuttaa sitä, on edennyt toteutuksen aloittamiseen ja toinen vastaava on edennyt suunnitelman viimeistelyvaiheeseen. Kolme toimenpidettä oli kokonaan suunnitteluvaiheessa. On huomattava, että merellisen strategian 2030 tässä tarkasteltavat toimenpiteet oli pääosin aikataulutettu vuosille 2019–2021 tai 2019–2022.¹⁹³ Siten on ymmärrettävää, että osa toimenpiteistä on vasta suunniteltuasteella.

Taulukko 6 Kaupunkistrategian ja merellisen strategian tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutuminen

Kaupunkistrategian tavoitteet ja merellisen strategian 2030 toimenpiteet	Arvio toteutumisesta
Kaupunkistrategian tavoite: Lähisaariston avaamista edelleen yleiseen käyttöön jatketaan.	Toteutunut
Kaupunkistrategian tavoite: Helsingiläisten virkistysmahdollisuuksien edistämiseksi, matkailupalvelujen kehittämiseksi ja kaupungin yleisen vetovoiman vahvistamiseksi laaditaan merellinen strategia, jossa haetaan keinoja mm. merellisten kohteiden saavutettavuuden parantamiseen, saariston palvelujen kehittämiseen ja merellisten tapahtumien edistämiseen.	Toteutunut
Kaupunkistrategian tavoite: Helsingin saaristosta tehdään entistäkin houkuttelevampi matkailu- ja virkistyskohde.	Edellytyksiä on luotu
Kaupunkistrategian tavoite: Helsinkiin luodaan saaristoa hyödyntävä, kansainvälinen julkisen taiteen biennale.	Toteutunee 2021

¹⁹¹ Merellisen Helsingin projektipäällikön tapaamisessa 3.2.2021 saadut tiedot.

¹⁹² Merellisen Helsingin projektipäällikön kommentit muistiluonnokseen 30.1.2021.

¹⁹³ Taulukossa 6 on esitetty toimenpiteen perässä suluissa merelliseen strategiaan 2030 kirjattu aikataulu. Kahdelle toimenpiteelle ei ollut merkitty aikataulua.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Kaupunkistrategian tavoitteet ja merellisen strategian 2030 toimenpiteet	Arvio toteutumisesta
Merellisen strategian tavoite: Helsinki on vetovoimainen ja toimiva merikaupunki. Pääsy rannoille ja saariin on helppoa julkista liikennettä tai omaa venettä käyttäen. Saaristossa on toimivat huoltopalvelut sekä muut yritystoimintaa tukevat puitteet. Merelliset palvelut ja virkistysmahdollisuudet ovat kaikkien ulottuvilla. Kaupunki tiivistää yhteistyötä saariston muiden toimijoiden kanssa.	
Laiturien rakentaminen merellisiin kaupunginosiin	Toteutunut
Vallisaaren ja Vasikkasaaren yhdyskuntateknikka (2019–2022)	Vallisaari toteutunut, Vasikkasaari 2024–2025
Saariston huoltoverkoston suunnittelu ja toteutus (2019–2022)	Valmistelussa
Vesiliikenteen kehittäminen ja kilpailuttaminen (2019–2022)	Valmistelussa
Vesiliikenneyrittäjien kotisatama ja tankkauspaikka (2020–2022)	Valmistelussa
Helsingin veneilyharrastajien palveluiden parantaminen, veneiden talvisäilytyspaikkojen riittävyyden varmistaminen (2019–2022)	Osittain edennyt, osittain valmistelussa
Merellisen strategian tavoite: Lähisaariston avaamista yleiseen käyttöön jatketaan. Kestävyys ja pitkän tähtäimen suunnittelu toteutuvat merellisissä toiminnoissa. Saaristo, rannikko ja meri ovat alusta kokeiluille ja uutta luovalle elinkeinotoiminnalle: Helsinki vahvistaa edellytyksiä uusien merellisten palveluiden synnylle. Merellisiä virkistyskohteita suunnitellaan siten, että jokainen helsinkiläinen pääsee nauttimaan niistä. Suunnittelussa otetaan huomioon terveyden ja hyvinvoinnin sekä helsinkiläisten liikkumisen lisäämisen strategiset tavoitteet. Matkailussa panostetaan kestävyys, monipuolisuuteen ja saariston tarjoamiin laadukkaisiin paikalliselämyksiin. Kaupunki kumppanoituu merellisiä palveluita tuottavien yritysten kanssa.	
Vasikkasaari virkistyskäyttöön 2019 sekä Vasikkasaaren asemakaavan jatkosuunnittelu ja toteutus 2020–2022 (2019–2021)	Virkistyskäyttö toteutunut, jatko valmistelussa
Ranta-alueiden käytön edistäminen (2019–2021)	Rantareitit edistyneet, merelliset portit valmistelussa
Itäisen saariston hoito- ja kehittämissuunnitelman toteuttaminen (2019–2022)	Suunnitelma valmistumassa
Saariston tähtikohteiden toiminnallisen verkoston suunnittelu ja saarikorttien kehittämissuunnitelmien toteuttaminen (2019–2021)	Suunnitelmaa alettu toteuttaa

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Kaupunkistrategian tavoitteet ja merellisen strategian 2030 toimenpiteet		Arvio toteutumisesta
Merta hyödyntävän yritystoiminnan mahdollistaminen, rannan palveluiden monimuotoisuuden vahvistaminen (2019–2021)		Pääosin toteutunut
Merellisen strategian tavoite: Helsingin merellisyyden vahvistaminen on kaikkien etu ja yhteinen tehtävä. Yhteistyötä saariston muiden julkisten maanomistajien välillä vahvistetaan. Kaupungin sisäistä yhteistyötä merellisissä asioissa tiivistetään.		
Merellisen projektiryhmän toimintatavan vakiinnuttaminen (2019–2022)		Toteutunut
Kumppaniyhteistyöryhmän toiminnan vakiinnuttaminen (2019)		Toteutunut
Yritysyhteistyön vahvistaminen		Pääosin toteutunut

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

3 JOHTOPÄÄTÖKSET

Arvioinnin pääkysymyksenä oli, onko kaupunkistrategian tavoitteita merellisestä Helsingistä ja Helsingin merellisen strategian 2030 toimenpiteitä edistetty. Kaupunkistrategian tavoitteita on edistetty valtuustokaudella. Pidemmälle ulottuvan merellisen strategian vuosille 2019–2022 ajoitetuista, arvioinnin kohteena olleista 14:stä toimenpiteestä kaikkia on edistetty vuosien 2019–2020 aikana. Osa toimenpiteistä on tuki edelleen valmisteltavana, mikä on ymmärrettävää, koska toimenpiteet oli aikataulutettu 3–4 vuoden ajalle alkaen vuodesta 2019.

Valtuustokaudella 2017–2021 merellisen Helsingin kehittämistä on tehty kaupunkistrategian kärkihankkeen muodossa, ja projektilla on ollut erillinen projektipäällikkö. Merellinen strategia ulottuu vuoteen 2030 ja osa alkuvaiheen toimenpiteistä on vielä kesken uuden valtuustokauden alkaessa. Työn jatkuvuuden turvaamiseksi projektipäällikön hoitama koordinoiva tehtävä vakinaistetaan elinkeino-osastolle.

Arvioinnin perusteella kaupungin sisäinen yhteistyö merellisissä asioissa on huomattavasti parantunut sen jälkeen, kun merellisiä asioita edistämään nimettiin projektipäällikkö ja projektiryhmä vuonna 2018. Aiemminkin on toiminut työryhmiä ja edellisellä valtuustokaudella tavoitteena oli laatia Merellinen Helsinki -ohjelma, mutta vasta merellisen kehittämisen nostaminen kaupunkistrategian kärkihankkeeksi, projektipäällikön palkkaaminen ja projektiryhmän käytännönläheinen työskentely ovat saaneet vauhtia kehittämiseen.

Edelleen on kuitenkin hitautta, joka johtuu siitä, että merellisiä asioita hoidetaan monella toimialalla. Päättäntävalta merellisissä asioissa ei ole yhden toimialajohtajan alla. Useampaa kuin yhtä toimialaa koskeavissa asioissa ei ole johtajaa, joka voisi päättää, miten asia ratkaistaan ja mistä resurssit otetaan. Merellisessä kehittämisessä on erityisesti kaksi osa-aluetta, joista puuttuu selvä vastuutaho. Ne ovat vesiliikenteen kehittäminen ja merellisen huoltoverkoston toteuttaminen.

Merellinen kehittäminen on kärsinyt siitä, että strategian kärkihankkeella ei ole ollut omaa budjettia. Yhdeksi ratkaisuksi vastuiden hajanaisuuteen ja budjetin puuttumiseen on esitetty, että merellinen kehittäminen organisoitaisiin aluerakentamishankkeiden tapaan. Aluerakentamishankkeille on osoitettu sekä henkilöresurssit että talousarviossa määrärahat. Oman budjetin puuttumisen lisäksi arvioinnissa tuli esiin, että merellisten kehittämishankkeiden suunnitteluun olisi tarvittu enemmän henkilöresursseja.

Kaupungin toimijoiden, erityisesti kaupunginkanslian, kaupunkiympäristön toimialan ja kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan yhteistyö merellisessä kehittämisessä on tiivistä. Työtä on pääosin pystytty koordinoimaan hyvin, mutta silti edelleen saattaa ilmetä päällekkäistä tekemistä, josta toisella toimialalla ei ole ollut tietoa. Yhteistyö kaupungin ulkoisten kumppaneiden kanssa on vakiinnutettu toisaalta kumppaniyhteistyöryh-

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

män myötä ja toisaalta syventämällä kahdenvälisiä kumppanuuksia. Yritysyhteistyötä on parannettu muun muassa luomalla merellisten asioiden yritysysteistyöverkosto. Käytännön tasolla yritysten palvelua on parantanut yritysluotsien palkkaaminen ja se, että yhteistyö kaupungin toimijoiden välillä on tiivistynyt. Arvioinnissa ei saatu kattavaa kuvaa yrittäjien näkemyksestä. Yhdeksi kehittämiskohteeksi yrittäjien vastausten perusteella nousi se, että lupa-asioissa kaupungin prosessit ovat vielä liian työläitä ja pitkiä uusien innovatiivisten ratkaisujen kehittämiseen.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

LÄHTEET**Arviointikäynnit, haastattelut ja kyselyt:**

Tarkastuslautakunnan 1. jaoston arviointikäynti kaupunginkansliaan 3.11.2020.

Merellisen Helsingin projektipäällikkö, arvioinnin päätöstapaaminen 3.2.2021.

Merellisen Helsingin projektipäällikkö, haastattelu ja arvioinnin aloitustapaaminen 23.9.2020.

Kaupunkiympäristön toimialan johtava asiantuntija, haastattelu 7.10.2020.

Merellisen Helsingin projektiryhmän jäsenille suunnattu kysely loka-marraskuussa 2020.

Sähköpostitiedustelut ja kirjalliset vastaukset

Ulkoilupalvelupäällikkö, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala 1.2.2021.

Merellisen Helsingin projektipäällikkö, kommentit muistioloonnokseen 30.1. ja 3.2.2021.

Kaupunkiympäristön toimialan johtava asiantuntija, kommentit muistioloonnokseen 30.1.2021.

Merelliseen projektiryhmään kuuluva yritysluotsi, kaupunginkanslia 7.1.2021.

Elinkeinojohtaja, kaupunginkanslia 4.1.2021.

Merellisen Helsingin projektipäällikkö 8.10., 29.10. ja 21.12.2020.

Kirjalliset vastaukset 23.10.2020. Merellisen Helsingin projektipäällikön koordinoimat vastaukset merellisen Helsingin toimenpiteiden toteutumisesta. Vastauksia antoivat kaupunginkanslian, kaupunkiympäristön toimialan sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan asiantuntijat.

Helveneen kirjallinen vastaus tiedusteluun 16.10.2020.

Kumppaniyhteistyöryhmän jäsenten vastaukset (6) sähköpostitiedusteluun marraskuussa 2020.

Yrittäjien vastaukset (2) sähköpostitiedusteluun marraskuussa 2020.

Muut lähteet:

Merellinen strategia 2030.

Merellinen strategia, toteumaraportti, versio 12.11.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulKL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Tarkastusviraston arviointimuistio 2018. Vuoden 2016 arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten vaikuttavuuden arviointi (1. toimikunta).

Teknisten palvelujen palvelustrategiset linjaukset -työryhmän loppuraportti, päivämätön.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

LIITTEET

Liite 1 Arvioinnin toteuttamissuunnitelma

Arviointiaihe		
Merellinen Helsinki		
Suunnitelman laatija Minna Tiili		Pvm 19.8.2020
Arvioinnin ohjausryhmä Tarkastuslautakunnan 1. toimikunta		
Aloittamisaika 9/2020	Valmistumisaika 2/2021	Vastaava valmistelija, muut valmistelijat Minna Tiili, Hanna Kurki
Arviointiaiheen tausta		
Helsingin kaupunkistrategiassa todetaan, että Helsingin merellinen sijainti on osa kaupungin perusluonnetta ja -olemusta. Strategian mukaan merellisyyttä ei ole hyödynnetty riittävästi kaupungin vetovoimatekijänä. Merelliseen Helsinkiin liittyviä tavoitteita kaupunkistrategiassa ovat seuraavat: – Lähisaariston avaamista edelleen yleiseen käyttöön jatketaan. – Helsingiläisten virkistysmahdollisuuksien edistämiseksi, matkailupalvelujen kehittämiseksi ja kaupungin yleisen vetovoiman vahvistamiseksi laaditaan merellinen strategia, jossa haetaan keinoja mm. merellisten kohteiden saavutettavuuden parantamiseen, saariston palvelujen kehittämiseen ja merellisten tapahtumien edistämiseen. – Helsingin saaristosta tehdään entistäkin houkuttelevampi matkailu- ja virkistyskohde. – Helsinkiin luodaan saaristoa hyödyntävä, kansainvälinen julkisen taiteen biennale. Merellinen Helsinki on yksi kaupunkistrategian kärkihankkeista. Kaupunginhallitus hyväksyi 11.3.2019 Helsingin merellisen strategian 2030. Strategiassa on kolme teemaa: 1) Helsinki on vetovoimainen ja toimiva merikaupunki 2) Merelliset palvelut ja virkistysmahdollisuudet ovat kaikkien ulottuvilla 3) Helsinki vaalii meriluontoaan Merellisessä strategiassa on 18 toimenpidettä vuosille 2019–2022. Syksyllä 2020 merellisen strategian toteuttaminen on siis vasta alkuvaiheessa. Yllä mainitut kaupunkistrategian tavoitteet kuitenkin koskevat valtuustokautta eli vuosia 2017–2021, joten arviointi on mahdollista toteuttaa arvioimalla kaupunkistrategian toteuttamista sekä sitä, miten merellisen strategian toimenpiteet vuosille 2019–2022 ovat edenneet. Vuosien 2019–2022 toimenpiteet toteuttavat seuraavia tavoitteita (suluissa, kuinka monta toimenpidettä ja niiden alakohtaa kuhunkin tavoitteeseen liittyy): Tavoite 1: Helsinki on vetovoimainen ja toimiva merikaupunki. Pääsy rannoille ja saariin on helppoa julkista liikennettä tai omaa venettä käyttäen. Saaristossa on toimivat huoltopalvelut sekä muut yritystoimintaa tukevat puitteet. Merelliset palvelut ja virkistysmahdollisuudet		

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulkL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

ovat kaikkien ulottuvilla. Kaupunki tiivistää yhteistyötä saariston muiden toimijoiden kanssa. (6 toimenpidettä, yhteensä 19 alakohtaa)

Tavoite 2: Lähisaariston avaamista yleiseen käyttöön jatketaan. Kestävyys ja pitkän tähtäimen suunnittelu toteutuvat merellisissä toiminnoissa. Saaristo, rannikko ja meri ovat alusta kokeiluille ja uutta luovalle elinkeinotoiminnalle: Helsinki vahvistaa edellytyksiä uusien merellisten palveluiden synnylle. Merellisiä virkistyskohteita suunnitellaan siten, että jokainen helsinkiläinen pääsee nauttimaan niistä. Suunnittelussa otetaan huomioon terveyden ja hyvinvoinnin sekä helsinkiläisten liikkumisen lisäämisen strategiset tavoitteet. Matkailussa panostetaan kestävyteen, monipuolisuuteen ja saariston tarjoamiin laadukkaisiin paikalliselämyksiin. Kaupunki kumppanoituu merellisiä palveluita tuottavien yritysten kanssa. (5 toimenpidettä, yhteensä 18 alakohtaa)

Tavoite 3: Merellisessä ympäristössä järjestetään kansainvälisesti ainutlaatuisia tapahtumia. Saaristoa hyödyntävä julkisen taiteen merellinen Helsinki Biennaali järjestetään ensimmäisen kerran 2020. Matkailussa panostetaan kestävyteen, monipuolisuuteen ja saariston tarjoamiin laadukkaisiin paikalliselämyksiin. (1 toimenpide)

Tavoite 4: Saaristo, rannikko ja meri ovat alusta kokeiluille ja uutta luovalle elinkeinotoiminnalle. Digitalisaatiolla parannetaan merellisten palveluiden saatavuutta ja hyödynnettävyyttä. (1 toimenpide, 3 alakohtaa)

Tavoite 5: Rantojen ja saariston suunnittelu ja käyttö on vastuullista. Helsinki vaalii aktiivisesti arvokasta meriluontoaan. Rantojen ja saariston suunnittelu ja käyttö toteutetaan herän saaristoluonnon, ainutlaatuisen Itämeren ja monikerroksisen kulttuuriperinnön ehdoilla. Tutkimustuloksia luonnon hyvinvointi- ja terveysvaikutuksista seurataan ja niitä sovelletaan merelliseen virkistystoimintaan. Ympäristönäkökulmien huomiointi nähdään mahdollisuuksien kautta, mikä merkitsee muun muassa uudentyyppisen liiketoiminnan ja tuoteinnovaatioiden kehittämistä. (2 toimenpidettä, yhteensä 4 alakohtaa)

Tavoite 6: Helsingin merellisyyden vahvistaminen on kaikkien etu ja yhteinen tehtävä. Yhteistyötä saariston muiden julkisten maanomistajien välillä vahvistetaan. Kaupungin sisäistä yhteistyötä merellisissä asioissa tiivistetään. (3 toimenpidettä, yhteensä 7 alakohtaa)

Tavoite 3 rajataan pois tarkastelusta, koska Helsinki Biennaali siirtyi koronavirusepidemian vuoksi vuoteen 2021. Jos tarkasteluun otettaisiin muut viisi tavoitetta, tarkasteltavia toimenpiteitä olisi 17 ja niillä yhteensä 51 alakohtaa. Rajaamista voitaisiin tehdä siten, että otetaan tarkasteluun tavoitteet 1 ja 2 sekä 6. Tällöin tarkasteltavia toimenpiteitä olisi 14 ja alakohtia yhteensä 44. Pois jäisivät seuraavat toimenpiteet: "Digitalisaation hyödyntämisen ja jakamistalouden merelliset kokeilut", "Luontotiedon kokoaminen sekä seurantasuunnitelmien laatiminen" ja "Ympäristöohjelman sekä Itämeri-toimenpideohjelman kiertotalouteen ja roskaantumisen hallintaan liittyvien toimenpiteiden toteutus. Hiilineutraali Helsinki 2035 -ohjelman toteutus."

Luonnonsuojeluun liittyvät näkökulmat eivät kuitenkaan tämän rajauksen myötä jää kokonaan tarkastelematta, koska tavoitteen 1 toimenpiteisiin sisältyvät alakohtat "Lisääntyvän

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

virikistyskäytön ja luontoarvojen yhteensovittaminen” sekä ”Herkän meriluonnon turvaaminen”.

Tuloksellisuusnäkökulmat

Arvioinnissa otetaan huomioon taloudellisuus käytetyn rahoituksen muodossa sekä laatuun liittyvät saatavuuden ja saavutettavuuden näkökulmat. Jos vaikutuksista on tietoa, tietoa hyödynnetään arvioinnissa.

Arviointi koko kunnan toiminnan laajuudessa

Merellisen Helsingin toteuttamisessa on mukana emokaupungin lisäksi tytäryhteisöjä sekä muita kumppaneita ja yrityksiä.

Aiheeseen liittyvien suositusten jälkiseuranta

Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa 2016 käsiteltiin kaupunkimarkkinointia ja matkailun kehittämistä. Arvioinnissa annettiin kaksi merelliseen Helsinkiin liittyvää suositusta:

- Kaupunginkanslian tulee määritellä merellisen Helsingin kehittämisvastuut, aikataulu ja budjetti.
- Kaupunginkanslian tulee saattaa Meri-Helsingin kehittämisohjelma luottamushenkilökäsittelyyn.

Suosituksen seuranta on tehty vuonna 2018. Asia ei edennyt strategiakaudella 2013–2016, jolloin tavoitteena oli laatia poikkihallinnollinen Merellinen Helsinki -ohjelma ranta-alueiden ja saarten virikistyskäytön lisäämiseksi sekä alueiden kehittämiseksi. Ohjelmaluonnos valmisteltiin, mutta sitä ei viety päätöksentekoon.

Arviointikysymykset ja -aineisto

Arvioinnin pääkysymys:

Onko kaupunkistrategian tavoitteita merellisestä Helsingistä ja Helsingin merellisen strategian 2030 toimenpiteitä edistetty?

Osakysymykset:

1. Onko lähisaariston avaamista yleiseen käyttöön jatkettu?
2. Onko merellisten kohteiden saavutettavuutta parannettu?
3. Onko ranta-alueiden käyttöä edistetty?
4. Onko kaupungin sisäistä yhteistyötä merellisissä asioissa tiivistetty?
5. Onko ulkoista yhteistyötä merellisten kumppaneiden ja yritysten kanssa tiivistetty?

Lisäksi selvitetään, miten lisääntyvä virikistyskäyttö ja luontoarvot pyritään yhteensovittamaan.

Kuhunkin osakysymykseen vastataan esittämällä tarkentavia kysymyksiä, jotka perustuvat Helsingin merelliseen strategiaan 2030 ja sen vuosille 2019–2022 aikataulutettuihin toimenpiteisiin. Niiden toimenpiteiden osalta, joita ei ole vielä ehditty toteuttaa, selvitetään,

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

onko toteuttamisaikataulu suunniteltu. Tarkentavat kysymykset toimivat samalla arviointikriteereinä. Mitä useampaan täsmentävään kysymykseen vastataan kyllä, sitä paremmin osakysymyksessä kuvattu asia toteutuu.

Osakysymys 1:

Mitä saaria on avattu strategiakaudella syksystä 2017 lähtien? Onko Vasikkasaari otettu aiempaa laajempaan virkistyskäyttöön? Onko Vasikkasaaren asemakaavan jatkosuunnitelu ja toteutus edennyt? Onko laadittu Itäisen saariston hoito- ja kehittämissuunnitelma ja alettu toteuttaa sitä? Onko tunnistettu saariston tähtikohteet, laadittu suunnitelma niiden kehittämiseksi ja alettu toteuttaa suunnitelmaa?

Osakysymys 2:

Onko pääsy rannoille ja saariin helpottunut julkista liikennettä tai omaa venettä käyttäen? Onko saaristossa toimivat huoltopalvelut ja muut yritystoimintaa tukevat puitteet? Ovatko merelliset palvelut ja virkistysmahdollisuudet kaikkien ulottuvilla? Näitä kysymyksiä täsmennetään selvittämällä, miten seuraavat merellisen strategian toimenpiteet ovat toteutuneet: "Laiturien rakentaminen merellisiin kaupunginosiin", "Vallisaaren ja Vasikkasaaren yhdyskuntatekniikka", "Saariston huoltoverkoston suunnittelu ja toteutus", "Vesiliikenteen kehittäminen ja kilpailuttaminen" sekä "Vesiliikenneyrittäjien kotisatama ja tankkauspaikka".

Osakysymys 3:

Onko rantareittiä kehitetty? Onko merellisiä "portteja" luotu? Onko liikennevirtojen solmu-kohtia kehitetty vesillelähden helpottamiseksi? Onko veneilyharrastajien palveluita parannettu? Onko venealan yrittäjien toimintamahdollisuuksia parannettu? Onko merta hyödyntävää yritystoimintaa mahdollistettu?

Osakysymys 4:

Onko merellisen projektiryhmän toiminta vakiinnutettu? Onko palveluiden välistä yhteistyötä ja viestintäyhteistyötä vahvistettu?

Osakysymys 5:

Onko kumppaniyhteistyöryhmän toiminta vakiinnutettu? Onko merellisten yrittäjien kanssa tehtävän yhteistyön käytännöt ja toimintatavat vakiinnutettu? Onko lupaprosesseja selkeytetty?

Merellisen strategian toimenpiteiden toteutumista selvitetään ensin tiedustelemalla toimenpiteiden etenemisestä hankkeen projektipäälliköltä. Tarvittaessa lisätietoja pyydetään kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalta ja kaupunkiympäristön toimialalta. Myös perustetulta merelliseltä projektiryhmältä pyydetään tietoja. Kumppaniyhteistyöryhmältä ja merellisiltä yrittäjiltä pyritään saamaan näkemyksiä merellisen strategian toteuttamisesta. Arviointi toteutetaan pääasiassa sähköpostitiedusteluilla. Hankkeen projektipäällikkö haastatellaan. Kumppaniyhteistyöryhmän ja merellisten yrittäjien näkemysten saamiseksi tarvittavat aineiston hankintamenetelmät täsmentyvät myöhemmin. Jos kaupunki tekee kuntalaisille, saariston

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulKL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

palvelujen käyttäjille tai yrittäjille asiakaskyselyitä merellisistä palveluista, niiden tuloksia hyödynnetään.

Rajaukset

Rajaukset on kuvattu kohdan "Arviointiaiheen tausta" lopussa.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Liite 2 Kaupunkiympäristön toimialalla strategiakautena toimineet tai edelleen toimivat työryhmät ja niiden toteuttamat työkokonaisuudet¹⁹⁴:

Työryhmiä koskevat tiedot on saatu toimialan johtavalta asiantuntijalta, joka koordinoi merellistä työtä kaupunkiympäristön toimialalla. Tässä luetellut työryhmät ovat joko kaupunkiympäristön toimialan vetämiä työryhmiä tai toimialan sisäisiä työryhmiä. Merellistä strategiaa ovat toteuttaneet lisäksi lukuisat muut työryhmät tai ad hoc -ryhmät.

Merellisen suunnittelun työryhmä

Rantareittien kehittämisen kartoitus ja sen jatkotyö

Rannan potentiaalisten palvelupaikkojen kartoitus ja sen jatkotyö

Työssä tähdättiin siihen, että helpotetaan yrittäjien ja muiden toimijoiden toimintaa rantavyöhykkeellä.

Rantatyyppien kartoitukset ja paikkatietoanalyysit

Luontoarvoihin liittyen on tehty paljon työtä jo heti suunnittelun alkuvaiheessa. Tutkittiin, mitkä ovat sellaisia paikkoja, joita ei voi kehittää virkistyskäyttöön. Tavoitteena oli löytää sellaisia kohteita, jotka soveltuvat virkistyskohteiksi. Tätä varten tehtiin lukuisia ympäristöön ja luontoarvoihin liittyviä selvityksiä ja tutkimuksia ja sitä kautta haarukoitiin tähtikohteiksi soveltuvat saaret. Lisäksi tähtikohdesaarten sisältä haarukoitiin kohteet alueet, jotka kestävät kulutusta. Vesiliikenteen ja teknisen infran ja huollon suunnitelmia tehtiin tässä yhteydessä samanaikaisesti, jotta suunnitelmat tukisivat toisiaan.

Saariston tähtikohteiden luokitus ja saarikortit

Tehtiin laaja selvitys, jossa kaikki Helsingin saariston noin 300 saarta käytiin läpi ja kategorisoitiin neljään eri kategoriaan luontoarvojen mukaan. Työ tehtiin kahdessa ryhmässä. Molemmista tarkasteltiin saarten luontoarvoja, mutta eri lähtökohdista ja näkökulmista. Nämä tarkastelut yhdistettiin lopuksi palveluiden välisessä yhteistyössä. Kartoitus toimii kaiken virkistyskäytön perustana.

Merellisen suunnittelun työryhmässä on laadittu myös seuraavat:

- Saariston huoltoliikenteen periaatesuunnitelma
- Merellisen Helsingin teknisen huollon periaatteet
- Koko saariston luokittelu luontoarvojen mukaisesti neljään kategoriaan
- Ilmastonkestävän rantarakentamisen periaatteet, kohteena Isosaari
- Ilmastonkestävän rantarakentamisen periaatteet, kohteena Vartiokylänlahti
- Itäisen saariston hoito- ja kehittämissuunnitelma
- Itäisen saariston lepakkoselvitys
- Itäisen saariston luontoselvitys

¹⁹⁴ Kaupunkiympäristön toimialan johtavan asiantuntijan haastattelu 7.10.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulkL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

- Läntisen ja ulkosaariston luontoselvitys
- Helsingin uhanalaisten luontotyyppien kartoitus saaristossa

Vesiliikenteen suunnittelun työryhmä

Kaupunkiympäristön toimiala on toteuttanut ja koordinoanut seuraavat työt yhteistyössä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan kanssa:

- Saariston saavutettavuusanalyysit
- Helsingin vesijoukko liikenteen kehittämisperiaatteet
- Innovatiivinen vesiliikenne raportti
- Asiakokonaisuuteen liittyen, osana asemakaavoitusta tehty myös Hakanien ja Pohjoisrannan vesiliikenneselvitys sekä Kauppatorin vesiliikenneselvitys

Rantareittien opastuksen suunnittelun ja toteutuksen työryhmä

Rantareittien opastuksen suunnittelu ja toteutus vaiheittain. Kartoitettiin ensin, mitkä rantareitit ovat toimivia ja missä kohtaa on vielä parannettavaa. Reitit jaettiin maantieteellisesti osiin ja aikataulutettiin niin, että kehittäminen tapahtuu vaiheittain.

Rantojen valaistuksen ohjausryhmä

Toteutettiin rantojen valaistuksen periaatteet. Rantojen valaistuksen ohjausryhmä liittyy myös rantareittien kehitykseen.

Talvisäilytyksen kehittämisen työryhmä

Toteutettiin talvisäilytyksen toimenpiteiden päivitys yhteistyössä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan ja Helvenerien kanssa. Tuotettiin ratkaisupaletti, jossa on eri toimenpiteitä lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin talvisäilytyksen järjestämiseksi tulevaisuudessa.

Merellinen huoltotukikohta Santahaminaan (perustamisselvitys)

Merellisen huoltotukikohdan suunnittelu ja perustamisselvitys Santahaminaan yhteistyössä Puolustusvoimien, Senaatti-kiinteistöjen ja Metsähallituksen kanssa.

Laivatyöryhmä

Mukana myös kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, kaupunginkanslian elinkeino-osasto ja Helsingin Satama Oy. Työryhmässä käsitellään kellovien toimintojen sijoittumista ja lupa-asioita.

Vartiosaaren väliaikaisen virkistyskäytön toteuttamisen työryhmä

Mukana myös kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, kaupunginkanslian elinkeino-osasto ja Stara. Suunniteltiin ja toteutettiin seuraavat työt:

ARVIOINTIMUISTIO 9.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulKL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

- Reittien kunnostusta ja hoitoa, sisältäen portaiden rakentamista, pääpolun ja palsta-alueen reunojen hoitoa ja raivausta sekä niityn avausta
- Opastuksen suunnittelu ja toteutus
- Nykyisten käymälöiden ja jätehuollon toimivuuden varmistaminen
- Huollon ja ylläpidon järjestäminen
- Saavutettavuuden parantamista

Myös Vasikkasaaren avaamista edistettiin työryhmässä, jossa oli mukana kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, kaupunginkanslian elinkeino-osasto ja Stara.

Asemakaavoituksen työryhmät:

- Vallisaaren ja Kuninkaansaaren asemakaavoituksen työryhmä
- Itäisen saariston asemakaavoituksen työryhmä
- Merisataman saarten asemakaavoituksen työryhmä
- Isosaaren asemakaavoituksen työryhmä
- Kivinokan asemakaavoituksen työryhmä